

**bratje Poljaki ob Odri,
pred tujim nasiljem ne bomo klonili**

Cena 4.— lire

Naj živi poljsko - jugoslovansko bratstvo

Med nas je prišel Tito in bratski poljski gostje

Maršal Tito pa je stopal sredi svojih Primorcev, obrnil se in pozdravil najmanjše, svojo dečo s toplim stiskom roke. Otroci so se nasmihali, nasmihalo se je ljudstvo in kipeli so vzkliki, ki so nebote trgali iz naše notranjosti.

Kljub vsemu temu jugoslovanska delegacija ni nehala aktivno sodelovati na konferenci, pri čemer je storila vse, da bi prišlo do sporazuma v vprašanih, ki so izredne življenjske važnosti za narode Jugoslavije. Na tej poti se jugoslovanska delegacija ni strasila velikega popuščanja, ki pomeni težko žrtve na škodo neovržnih pravic naših narodov. To je storila v pričakovanju, da bodo ocenili to njeno pozitivno sodelovanje pri graditvi miru pravilno in da bo naš letela na primerno razumevanje pri ostalih delegacijah. Toda prizadevanje naše delegacije v komisijah in podkomisijah in tudi na zadnjih sejah plenarne konference, na katerih je dobila metoda preglasovanja v polni meri značaj prave brezobzirnosti in se končno spremenila v metodo, po kateri ni mogoče priti do pravične rešitve, ni naletelo na potreb-

Slovenski narod voli svoboden svojo Ustavodajno skupščino

27. oktobra si bo slovenski narod prvič v svoji zgodovini izvolil svojo Ustavodajno skupščino. Volitve predstavljajo samo zaključno dejanje, s katerim bo dovršena popolna demokratizacija ljudske oblasti. Tako bo končno oblikovana slovenska državnost, slovenska suverenost in enakopravnost. Volitve bodo dokazale, da je v Jugoslaviji za vedno odstranjena vsakršna možnost, da bi kateri koli od jugoslovanskih narodov gospodarsko ali politično zatiral druge narode.

Slovenske vasi, trgi in mesta izražajo visoko politično zavest in zrelost prebivalstva, povsod vihrajo zastave, transparenti, hiše so okrašene s parolami in zelenjem. Tako pričakujejo veliki dan, ko bo slovensko ljudstvo, strnjeno okoli Osvobodilne fronte, utrdilo to, kar je odločil narod z orožjem v roki. Primorci spremljamo vse te priprave, ponosni smo na volivna zborovanja v Sloveniji, na kandidate, ki so verni sinovi svojega ljudstva, sinovi borbe za neodvisnost vsega slovenskega naroda.

Zagotavljamo, da bomo tudi mi znali ceniti ta veličastni skupni dan. Volja, odpornost, trdnost in odločnost, da nikdar ne zapustimo poti, ki smo si jo izbrali skupno z vsemi jugoslovanskimi narodi, nas veže v nerazdružljivo silo, ki bo zagotovila poštenim Slovincem skupno močno domovino Ljudsko republiko Slovenijo v FLRJ.

Nadaljevanje s 1. strani.

no razumevanje in odgovor nekaterih delegacij. Rezultati konference glede vrste vprašanih osnovnih vprašanj za Jugoslavijo v načrtu mirovne pogodbe z Italijo so taki, da onemogočajo jugoslovanski vladi podpis te pogodbe, če ne bodo spremenjene glavne določbe, ki zadevajo življenjske interese Jugoslavije. Delegacija FLRJ meni, da je ravnala konferenca pri reševanju vprašanih, ki zadevajo najbolj neposredno interese narodov Jugoslavije, formalno nepravilno in nepravilno, in smatra iz teh razlogov, gospod predsednik, da ne more pristopovati zaključni seji konference in udeležiti se seje, ki sklepa o priporočilih konferenci Svetu ministrov za zunanje zadeve.

Toda jugoslovanska delegacija izraža istočasno vso pripravljenost vlade FLRJ na še nadaljnje sodelovanje s svojimi zavezniki, da bi se našla sporazumna rešitev in bi lahko vsi zavezniki, ki so bili združeni v vojni proti fašistični Italiji, tudi skupno podpisali mirovno pogodbo z Italijo.

JUGOSLAVIJA SE JE BORILA Z VSEMI SILAMI IN Z VSEMI DOPUSTNIMI SREDSTVI

nosti vojne. Na našem delu ni sramot. Od konference v Parizu si je svetovna javnost nedvomno več obetala; saj ni čuda, po tolikih naporih in žrtvah upoštevna in zdecimirana Evropa si je prav gotovo zaslužila dostojnega miru, ki bi ji zagotovil že v temelju široko možnost čimprejše obnove in vstopa v normalnega življenjskega položaja. Konferenca naj bi zblížala narode, zadostila pravičnim zahtevam onih držav, ki so dale za skupno stvar toliko nesebičnih žrtv, bodisi materialnih, bodisi ljudi samih, da zavrnejo uničevalcu pohod fašističnega in nacističnega stroja, ki je grozil prinesiti Evropi moderno, toda surov suženstvo Hitlerjeve Nemčije in Mussolinijeve Italije.

Jugoslavija si je privzela z odločno voljo svojih narodov prvič delež v boju za rešitev človečanstva. Ni spraševala in stavila nobenih predlogov ob vstopu v neenakobno borbo proti okupatorjem, prav iz vrst zavednih borcev ni prišlo nobeno kompromisno vprašanje. Vedeli smo samo, da se moramo boriti, boriti zase in za svobodo vsega človečanstva, katero je bilo v nevarnosti. Jasno je, da nas je vodila neka ideja, toda ta ideja je bila preprosta, kot je preprosta narodi, in poštena, kot so pošteni narodi Jugoslavije v svojem junakem boju. Z borbo smo si hoteli zagotoviti samo to, kar nam po vseh človeških postavah pripada, doseči smo hoteli združeno svojo državo, ki je svobodna od nekdanjega visokega čenila, le da jo je malo užival, ker so mu jo veliki narodi v zgodovinski stoletja in stoletja odrekli. Junška borba naših narodov je presenetila svet, kar je neizpodbiten dokaz, koliko smo bili pripravljeni za svobodo žrtvovati in smo še vedno pripravljeni.

Zapadni zavezniki so nam med domovinsko vojno pomagali in mi smo na vsakem koraku dokazovali, da to pomoč visoko cenimo in da smo je vredni. Naša čustva do zaveznikov so bila resnično prijateljska. Borili smo se skupno za iste velike in moralno najvišje cilje z vsemi svojimi močmi, z vso odločnostjo. In v tem smo postali veliki in občudovani po svetu, mi pa smo bili preprosti, da delamo le to, kar moramo v takem primeru in to — boriti se. V tem, kar smo mi storili, gotovo nismo razočarali pričakovanja naših zaveznikov, ko so lahko ugotovili največje splošno možno žrtvovanje in razumevanje važnega medaja, temveč brezkončna predanost širokih množic preprostega ljudstva v boju za izgon okupatorja in za dosego nacionalne svobode naše zemlje in naših ljudi. Razne mednarodne listine, med njimi tudi *Atlantska karta*, so nam dajale zagotovilo, da bodo tudi mali narodi dosegli končno svoje pravice, ker je to stvar poštenja, da bodo sami odločali o svoji usodi. Mi, ki smo se borili od vsega početka, smo pričakovali, da v tem ne more biti nikake prevare. Ako je govora o zaveznikih, ne moremo gojiti nezaupanja, ako imamo iste cilje, pravične in moralno visoke, potem je namen prav tako pravičen in pot do cilja enako svetla in poštena.

Prav mirovna konferenca v Parizu, ki naj bi zakonito potrdila vsa naša pričakovanja, pa je dokazala v svoji luči novo dejstvo, ki nas je neprijetno presenetilo.

PRIMORSKO LJUDSTVO JE PREVZETO S ČUSTVI PONOSA IN HVALEZNOSTI DO DELA JUGOSLOVANSKE DELEGACIJE V PARIZU

To se lahko ugotovi povsod, v sleherni vasi, pri slehernem razgovoru. Tov. Kardelj je nesel v Pariz vse ono, kar smo mu naročili mi sami, sporočil je svetu našo voljo in smo prepričani,

dovoljva in se smatra kot groba napaka, ko se z nasiljem vsiljuje volja imperialističnega poretka. V nešteli primerih je dokazano, da konferenca ni ubrala prave poti. Vso odgovornost noda smo zaupali svojo veliko stvar pravim močim, ki so jo branili tako kot smo mi sami hoteli.

Kot dokaz, kako sprejemamo delo tov. Kardelja in ostalih delegatov, naj nam bo njegov povratak v domovino.

STRNJENOST IN ODLOČNA PRIPRAVLJENOST ZA NADALJEVANJE BORBE

Primorsko ljudstvo je dobilo še več zaupanja v svoje lastne sile in v pravičnost svojih zahtev. Bolj kot kdaj koli smo prepričani, da bo naša pravična stvar zmaga. Delegacija, ki se je vrnila v domovino, je prvikrat, odkar obstojajo mirovne konference, pokazala, kako se branijo pravice malih narodov in ob prihod na Jesenice je tov. Moša Pijade med drugim dejal:

»Naša delegacija je zato dosegla tako velik moralni in politični uspeh, ker je imela na čelu takega borca, kot je tov. Kardelj.«

Primorska pa, verna in hvaležna branilcu in zaščitniku, velikemu sinu tov. Kardelju, borce za naše pravice, spet kliče:

Novice od vsepovsod

SLOVENIJA. Ob povratku iz Pariza so množice že na Jesenicah navdušeno pozdravile našo delegacijo s tov. Kardeljem na čelu, nato pa ji napravile prireden sprejem v Ljubljani, kjer je nad 70.000 ljudi navdušeno pozdravilo našo delegacijo. Tov. Kardelj je v svojem govoru jasno povedal, da je delegacija govorila to, kar je bilo v interesu ljudstva Julijske krajine, narodov Jugoslavije in pravičnega svetovnega miru. Kardelj je poudaril, da naš boj še ni končan in da je še nadalje potrebno, da vse ljudstvo neizmisljivo in trdnostno stoji v obrambi svojih pravic. Iz vseh krajev Slovenije je ljudstvo pošiljalo tov. Kardelju in vsej delegaciji resolucije, v katerih izraža vso svojo zahvalo naši delegaciji in trdnostno voljo, da nadaljuje borbo proti svetovnemu imperializmu do končne zmage.

Trboveljski rudarji so pozvali vse rudarje Slovenije na enodnevno proizvodno nad normalno, za počastitev dne, ko bodo prvič v zgodovini volili svoj resnični parlament.

Na Bloški planoti je zasvetila električna luč, ki je stara Jugoslavija ni mogla dati 20 let, ljudska oblast pa že v prvem letu. Delovna mladina vse Slovenije, ki je tu gradila, je častno izpolnila svojo obvezo.

Pred kratkim je bil dograjen nov železniški predor pri Borovnici, ki odpira pot proti Trstu.

Na Koroškem narašča zaradi splošnega pomanjkanja tudi vedno večje nezadovoljstvo z domačimi in tujimi okupatorji.

Maršal Tito se je prisrčno zahvalil predsedniku češke vlade Klementu Gottwaldu za sklep češke vlade, da pošlje Jugoslaviji 300 vagonov krompirja in 100 vagonov sladkorja.

15. oktobra se je zaključil I. kongres Ljudske fronte Hrvaške, ki je manifestiral enotnost hrvaškega naroda, združenega v Ljudski fronti.

Predsedstvo Prezidijske ljudske skupščine FLRJ je izdalo ukaz o sklicanju Ljudske skupščine FLRJ za 15. novembra na II. redno zasedanje.

Češki umetniki, ki se mude že dalj časa v Jugoslaviji, so izjavili, da je taka mladina, ki gradi Mladinski progo, več vredna kot rudnik diamantov. »Vse to, kar smo videli v Jugoslaviji, nas je napolnilo z nekim občudovanjem. Pred tem se moramo samo prikloniti« — so izjavili.

Vlada LR Srbije je odobrila 2.088.000 dinarjev za podporo in pomoč žrtvam fašističnega terorja v Srbiji.

Predsedstvo Prezidijske ljudske skupščine FLRJ je odklonilo prošnje za pomilostitev Lisaka in Gulina, dveh ustaških razbojnikov, ki sta bila obsojena na smrt; Lisak je bil že usmrčen.

Posebna komisija UNRRA-e, ki je proučila razdeljevanje UNRRA-inega blaga v Jugoslaviji, je dala izjavo, v kateri ugotavlja, da je bilo delo jugoslovanske vlade pri razdeljevanju pošiljk pravilno.

V Beogradu se je končala razprava proti vojnim zločinem iz taborišč smrti na Norveškem. Vei obtoženci so se zagovarjali, da se ne čutijo krive, ali pa samo toliko, ker so — nekoliko pretepalci ujetnike. Več obtožencev je bilo obsojenih na smrt z ustrelitvijo.

Jugoslavijo so obiskali predstavniki bratske Poljske republike, predsednik poljskega narodnega sveta Bierut in maršal Zymierski s spremstvom, ki so obiskali najprej maršala Tita in Beograd, nato pa

Boj za pravico po svetu

Zaradi slabega položaja delavcev so izbruhnile številne stavke v avstralskem mestu Sidneyu in Melbourne. 99 ladij ni moglo odpluti iz pristanišča. Razen železniškega prometa je prekinjen tudi tramvajski in avtobusni promet, ki je v rokah vlade.

Že več kot osem mesecev se vodi angloegiptski razgovori z zvezi z evakuacijo britanskih čet iz Egipta. Vsa dejstva pa kažejo, da Angleži ne odlašajo z evakuacijo, ampak da utrjujejo svoj položaj v Egiptu. Gradijo vojaške objekte; za inženirska dela uporabljajo britanske vojaške oblasti nemške vojne ujetnike, katerih število v Egiptu presega 35.000. Svoje taborišče stražijo Nemci sami.

Kljub obljubam, ki jih je dala avstrijska deželna vlada in zavezniške vojaške oblasti na Koroškem, se še vedno nadaljuje preganjanje Slovincov, kjer nacisti še nadalje vrše preiskave pri slovenskih antifašistih in je tako postopanje popolnoma enako času, ko je nad avstrijsko deželo dominiral Hitler.

Trenutno prebiva v Rimu 20.000 tujcev, ponajveč Jugoslovancev in Poljakov, ki so sodelovali z Nemci in ki so odgovorni za razne vrste vojnih zločinov. Po izjavah šefa rimske policije prihajajo iz raznih zavezniških taborišč Italije, kjer živijo, kot se jim ljubi.

Pred vojaškim sodiščem v Grčiji čet iz svojega ozemlja. Iraško ljudstvo njih razpraz kakih 100 oficirjev in vojakov, ker so podpirali ljudske sile in nočejo delati tako, kakor ukazujejo monarhistični.

Tudi Irak zahteva umik angleških čet iz svoje zemlje. Iraško ljudstvo obsoja izjave ministra za zunanje zadeve Džemalija v Londonu, ko je izjavil, da nima iraška vlada ničesar proti prisotnosti angleških čet v Iraku in zahteva ukinitvev angloirake pogodbe iz leta 1930, prav tako pa umaknitev angleških čet iz Iraka.

Grška vlada je izdala ukaz o oborožitvi grškega civilnega prebivalstva zaradi »vzdrževanja reda« v severnem delu države.

razne kraje Jugoslavije. Skupno z maršalom Titom in Kardeljem so obiskali tudi Slovenijo in Slovensko Primorje, kjer je v Postojni in drugod ljudstvo ljubljene goste nadvse navdušeno sprejelo.

V Beogradu je bila na čast poljskim gostom prirejena velika vojaška parada edine Jugoslovanske armade.

Po vsej Jugoslaviji je ljudstvo na svečan in manifestativen način proslavilo drugo obletnico osvoboditve Beograda. Povsod je ta proslava potekala v silnem navdušenju za nepremagljivo RA in junško JA in pokazala se enkrat neporušljivo enotnost naših narodov z narodi Sovjetske zveze.

Mnogi voditelji jugoslovanskih narodov so bili ob priliki obiska poljskih gostov odklikovali z najvišjimi poljskimi odklikovanji, med njimi tudi Kardelj, Josip Vidmar, predsednik Prezidijske SNOS-a, in Miha Marinko, predsednik vlade LR Slovenije.

Na Mladinski progi bo delo končano že do 7. novembra, do obletnice Oktobrske revolucije, čeprav so strokovnjaki predvidevali zaključek del do 29. novembra.

EVROPA

BOLGARIJA. Domovinska fronta je v zvezi z bližajočimi se volitvami izdala proglas, v katerem poziva vse prebivalstvo, da glasuje za Domovinsko fronto za svojo srečnejšo bodočnost.

Angleški publicist Edvard Jung, ki se mudi v Bolgariji, je dal za tisk nekaj izjav, v katerih pravi med drugim: »Grčija je postala kolonija angleške vlade, ki izjavo v tej deželi del imperialistične kolonialne politike, ki jo vodi Bevin.« Dalje pravi o Jugoslaviji: »Jugoslavija je nastopila sigurno pot napredka. Navdušen sem nad tem, kar sem videl na Mladinski progi.« Dalje je dejal: »V Angliji niso vsi Churchillovi prišasti, angleški narod je demokratičen in goji dobrohotna čustva do nove Bolgarije.«

ROMUNIJA. Volitve v romunski parlament bodo 19. novembra 1946. Takoj po objavi datuma volitev je prebivalstvo Bukarešte začelo manifestirati za blok demokratičnih strank, ki je danes s svojo enotnostjo porok za zmago demokracije na volitvah in za onemogočenje rovarjenja opozicije.

ČESKOSLOVAŠKA. Dveletni gospodarski načrt Čekoslovaške določa 110-odstotno povečanje industrijske proizvodnje v primeru z letom 1937. Ta načrt je predložil predsednik vlade Gottwald ustavodajni skupščini.

MADŽARSKA. Generalni sekretar Antifašistične fronte Slovanov na Madžarskem je izjavil, da jugoslovanski manjšini še vedno niso priznane osnovne pravice, čeprav je ministrski predsednik sam dejal, da bo storil vse, da bo jugoslovanska manjšina uživala svoje pravice.

ITALIJA. »Demokratska« in »liberalna« stranka, ki sta se združili, sta razpravljali o splošni z neofašistično stranko »Uomo qualunque«. List »Avanti« poroča, da duhovniki vedno bolj pogosto sodelujejo v organizacijah fašistične stranke »Uomo qualunque«.

Italijanski radio poroča, da je Pietro Nenni, predsednik italijanske socialistične stranke sedaj uradno sprejel resor zunanega ministra.

List »Unità«, glasilo KPI, prinaša kritiko brutalnega postopanja italijanske policije z ljudstvom, ki zahteva svoje pravice, obenem pa kritizira tudi De Gasperija, češ da ni zvest svojim obljubam.

OSNOVNI ČINITELJ POLITIKE ZVU JE NASILJE IN SPLETKARJENJE

ZVU — proti interesom miru

POSLEDICE VSILJEVANJA PROTILJUDSKIH UČITELJEV SLOVENSKEMU PREBIVALSTVU JULIJSKE KRAJINE

Po vsej coni A se že kažejo posledice vsiljevanja protiljudskih učiteljev slovenskemu prebivalstvu Julijske krajine. V Kozanji v Brdih je civilna policija aretirala ljudsko učiteljico in vse krajevne kulturne delavce, da je tako napravila prostor vsiljevanju učitelju. Šolo v Kozanji stražijo še vedno civilni politisti. Prvi dan je prišlo v šolo 10 otrok, sedaj pa jih prihaja le še pet. V vas Podsobotin v Brdih pa nameravajo zavezniške šolske oblasti poslati kar italijanskega učitelja, ker jim slovenskih baje primanjkuje. Ker zavezniške oblasti v tej vasi še doslej niso popravile šolskega poslopja, hodijo otroci v šolo v neki mlin, kjer jih poučuje učiteljica, ki si jo je ljudstvo samo izbralo. V Dubrovem v Brdih otroci nočejo obiskovati šole, ker jim je ZVU poslala za poučevanje dve protiljudski učiteljici. Podoben položaj je po vsej coni A.

»MAGAZZINI GENERALI« V TRSTU ZAPOSLUJEJO BEGUNCE, NAD 30 TISOČ TRŽAŠKIH DELAVCEV PA OSTAJA BREZ POSLA

Medtem, ko je nad 30.000 tržških delavcev brez posla, je podjetje »Magazzini Generali« v Trstu zaposlilo 30 istrskih beguncev, kar je zelo razburilo vse delavce tega podjetja. Tovarniški odbor je poslal zaradi tega ravnanjstva podjetja protestno pismo, v katerem

obsoja nastavitve istrskih beguncev kot umazano politično spekulacijo ter obvešča ravnanjstvo, da zaradi tega ukrepa ne more prevzeti nobenih odgovornosti za posledice, ki bi lahko sledile zaradi razburjenosti delavcev.

Policija ne pusti ljudstvu obnavljati opustošenih vasi

Na področju goriškega okrožja kratijo policijske oblasti tamkajšnjemu ljudstvu vedno bolj demokracijske pravice. Ne samo, da ne dovoljujejo nikakih ljudskih zborovanj in prireditev, temveč niti ne dovoljujejo, da bi ljudje s svojimi lastnimi sredstvi in lastnimi močmi obnavljali opustošene vasi in skrbeli za dobrobit vaščanov.

Civilna policija je prebivalcem vasi Modreje pri Tolminu prepovedala, da bi sami gradili vodovod, in zahtevala od

njih, da zaprosijo za to delo dovoljenje oblasti. Ko pa so ljudje sestavljali prošnjo, so policisti vdrli v hišo in aretirali Skrabar Franca, ki je prošnjo pisal, vse ostale pa so popisali.

Po dosedanjih ugotovitvah je bilo od 4. novembra 1945 do 24. oktobra 1946 aretiranih in odpeljanih v goriške zapore 623 antifašistov, pri čemer pa niso všeti tisti, ki so bili aretirani in pridržani v zaporih po okrajih.

KOROŠKI SLOVENCİ ODLOČNO ZAHTEVAJO DENACIFIKACIJO

Na Koroškem je vprašanje denacifikacije izredno ostro in predstavlja osrednji problem boja za demokracijo in napredek. Nacistični ostanki so tako močni, da jih je čutili na vsakem koraku in so največja ovira demokracijem razvoju. Ne samo, da številni nacisti v javni upravi sistematično sabotirajo pravične zahteve koroških Slovencev, am-

pak prehajajo mnogi včerajšnji NSDAP-jevci in nešteti »Heimkehrerji«, ki so se nazvali duha pruskih vojašnic, okrepjeni in vzpodbujani ob podpori in naklonjenosti javnih varnostnih organov in okupacijskih oblasti, v dejansko napadanje slovenskih protifašistov.

Kako se »izvaja« na Koroškem denacifikacija, nam kaže naslednji primer: V borovelski železnici so se vedno zaposleni nacistični inženirji Rottar, Weissensteiner, Uranitsch, knjigovodja Smrekar in blagajnik Hladendorfer. Navedeni nacisti so vneto pomagali pri organiziranju hajk na partizane, ovajali tujezemske delavce, da jih je gestapo pretepal, darovali važne dele strojev za Hitlerjev vojni stroj itd. Dne 4. oktobra so britanske oblasti izdale ukaz, da se jih odpusti, predstavniki socialistične stranke pa so takoj organizirali kampanjo, da ostanejo v službi. Ta primer nam kaže, da imajo vodilni nacisti še vedno svoje zaščitnike.

Koroški Slovinci, ki so se kot edina strnjena skupina v mejah bivšega rajha z orožjem v roki borili proti nacizmu in njegovemu nasilju, imajo polno pravico zahtevati, da koroška deželna vlada in okupacijske oblasti končno prično z dejansko in odločno denacifikacijo.

ZVU bolj ceni nemške ujetnike kot zavedno delavstvo

V Gorici je ZVU rekviriral del »Delavskega doma« v Straciacah kjer so se sestajali delavci treh največjih goriških podjetij in nato rekvirirane prostore dala na razpolago nemškimi vojnimi ujetniki. Ti so se sprva zadovoljili z odkazanimi jim prostori in ponižno zahajali v dom. Vsak dan pa so se bolj šopirili in oblastno nastopali ter končno zahtevali za se vse prostore. Uprava »Delavskega doma« se je zaradi tega pritožila pri ZVU v Gorici. Toda Angloamerikanci cenijo bolj nemške ujetnike kot zavedne delavce in na pritožbo so jim zagrozili, da jim bodo zaplenili vso stavbo.

Poštni in telegrafski nameščenci v Trstu zahtevajo svobodo stavkanja

Poštni ti telegrafski nameščenci Trsta, včlanjeni v Enotne sindikate, so te dni poslali ZVU resolucijo, v kateri zahtevajo, da se črta iz proglasa št. 1 člen 4, točka 14, ki javnim nameščencem jemlje možnost s tavko doseči svoje pravice.

JUGOSLOVANSKI VOJNI ZLOČINCI

Šef rimske policije je izjavil, da je izmed 20.000 tujcev, kolikor jih sedaj živi v Rimu, največ Jugoslovancev in Poljakov, ki so sodelovali z Nemci in ki so odgovorni za razne vrste vojnih zločinov. Ti vojni zločinci — je izjavil šef rimske policije — prihajajo iz raznih zavezniških taborišč v Italiji, kjer živijo kot se jim zljubi.

V Rimu so ustanovili svoja propagandna središča in neovirano delujejo. Ti elementi uživajo zaščito zavezniških oblasti. Šef rimske policije je dalje izjavil, da katoliški duhovniki prehajajo iz Jugoslavije čez Morganovo črto in vzdržujejo zvezo z jugoslovanskimi vojnimi zločinci v Italiji.

AMERISKI VOJAKI IZZIVAJO

Vojstvo okupacijske vojske dela še vedno brez vsakega vzroka nasilstva nad prebivalci Trsta. Pred dnevi so na tramvajski postaji pri Sv. Ivanu v Trstu trije ameriški vojaki ustavljali ljudi in jih spraševali, če čutijo kakšne simpatije do ameriške vojske. Ljudje, ki ne razumejo angleškega jezika, jim na to vprašanje niso odgovarjali in vojaki so jih zato pretepli. Isti vojaki so tudi v kulturnem krožku »Škamperle« grozili z naperjenimi revolverji vratarju.

O podobnih napadih na civiliste od vojaštva okupacijske vojske, je slišati vsak dan.

SVET

AMERIKA: Truman je odredil ukinitvev nadzorstvam nad cenami. Radi tega so cene v nekaterih primerih visoko narasle. Zlasti so porasle cene živlom, posebno mesu. Cena svinjskega mesa je narasla za 50 procentov in še kljub temu tega ni dovolj v prodaji. — V New Yorku stavka preko 55 tisoč delavcev. — Byrnes je ob povratku s pariške konference dal izjavo, v kateri je skušal prikriti prizadevanje Amerike po ustvarjanju blokov in govoril o nekakšnih »nepetih« odnosih med Sovjetsko Zvezo in Ameriko ter olepševal imperialistično zaščevanje ameriške delegacije na mirovni konferenci. — Bivši trgovinski minister Wallace je v nekem razgovoru z angleškim laburističnim poslancem dejal, da ameriški imperializem ni boljši od angleškega. Obsoilil je angloamerikansko politiko, ki ni v ničemer boljša od politike Anglije in Amerike po prvi svetovni vojni.

DELAVCI IN NAMEŠČENCI IZ MESTA IDRIJE SO KUPILI V ENEM SAMEM DNEVU ZA 300.000 LIR KNJIG

Z ljubeznijo, cvetjem, godbo in zastavami je bila sprejeta slovenska napredna knjiga

Pričakali smo našo knjigo

Z dežjem je križ. Po navadi pride tedaj, ko ga najmanj pričakuješ in prav nič ne želiš. Tako so Slapčani razpravljali o vremenu. Eni so godrnjali, drugi pa so mislili drugače, da je vode malo, suša nagaja že celo poletje in po vodo je treba daleč. Res, dežja potrebujemo kot trava sonca, danes nam gre pa narobe. Že teden dni se pripravljamo na današnji dan. Kar žalostna sem, da se vreme tako kisa. Tu čakamo, da bodo pripeljali nove knjige. Pravijo, da pride več avtomobilov in bomo kupili kar si le želimo, za mlado, najmlajše in za odrasle. Naša knjižnica se bo nalezla knjig. Tako je modrovalo zdravo, brhko dekle, v eni roki je stiskala list z napisanimi naslovi, v drugi denar.

»Kaj pa, če bodo kar mimo vozili, kaj potem,« je zaskrbelo nekatere druge.

Mladina ljubi knjige. Z jesenskim cvetjem so mladinke posipale vozilo, ki jim je pripeljal toliko zaželenih knjig.

»Ho, to pa ne, jaz vam povem, da bo prav tu ustavil.« Mladenci s tičkov in vojaško oblečen se je opiral na drog, kjer je bila ovita zastava. »Na cesto bomo šli in jih ustavili, jaz to zmorem. Imamo zastave, rože, da bomo sprejeli knjige in dosti nas je. Vse je mogoče, nas je bilo manj kot Nemcev, pa smo le ostali in še zmagali povrh, pa ne bi ustavili takšne kolonije. Če ne Nemci ali fašisti tako rajzali, smo jih pozdravili s mitraljezom. Smrt sm...rrrt. Ja, ja! Natresli smo jim take pozdrave, da jih je minilo. Naše pa bomo napadli z rožami. Ti boš podala rože.«

»Saj ne čakamo ljudi, danes bomo pozdravili knjige, samo knjige.« Da bi le skoraj prišli, da bi le. Tako so se menila dekleta, ki so nestrpna stiskala šopke rož.

V pričakovanju čas teče vedno prepočas. Navadno prav takrat večina ljudi govori o tem, kako jih skrbi. Tako tudi med nami. Skrbelo nas je, če bomo spoznali avto, ki vozi knjige. Ko smo zaslišali ropot kakšnega motornega vozila, smo se gnetli na cesto. Določen čas je že pretekel in skrbelo nas je zopet, če knjig sploh ne bo, mi smo se jih pa toliko veselili in pričakovali.

Spet avtomobil. Pridejo, so že tu, je poročal pionir, ki je pritekkel s prvega ovinka: »Velik avto in glasno govori...« Obsuli smo vozilo, nihče se ni menil za ljudi, ki so bili v njem, le cvetje je okrasilo motor in stranice avtomobila. Tu v tem prostoru je naše bogastvo, naša moč, naša beseda, rojena iz znoja, trpljenja, krvi in borbe. Vložene knjige v zabojih, tesno in druga poleg druge. Koliko naporov, da smo ustvarili resnico. Tukaj pa govore knjige. Kdo bo zavrl to pesem, ki je branila, da nas ni odnesel plaz, resnica, ki nas dela nepremagljive v svoji veličini.

Izbira je velika. Na začasno pripravljeno mizi kupiš knjig in knjižic. Vabijo te naslovi, slike. Ena knjiga je lepša kot druga, to že vemo, ker slabih knjig nečemo in jih ne bo več. »Kako se je kalilo jeklo.« »Rojeni v burji.« »Slovenski zbornik.« »Kako je človek postal velikan.« »Dva kapitan.« Vse to mora v našo knjižnico. »In rusko zgodovino imate?« Kako da ne, zgodovina ruske vstaje in boj zatiranih ruskih narodov proti carju-nasilnežu, proti krivici in preganstvu, knjigo o revoluciji in razvoju velike Sovjet-

ske zveze, najiskrenejše prijateljice malih narodov, to moramo poznati, saj je naša pot do svobode prav tako sirna in polna krvi, kot je pot bratskega ruskega naroda. Rusija je naš ponos, naša vera v bodočnost. Zgodovina vsezvezne Komunistične partije boljševikov, to je pot, ki so jo prehodili zatirani narodi velike Rusije — skovana zveza svobodnih narodov — svobodni ljudje. Ruski belogardist je na las podoben našim, ruski narod — na cesti proti svobodi, to je slika vsakega zatiranega velikega in malega naroda.

Kdo nam je to povedal, kdo izdal to veliko skrivnost? Čudno vprašanje!

»Teden za našo knjigo«

Te dni se je v vzhodnem primorskem okrožju pričel »Teden za našo knjigo«. Kaj je to »Teden za našo knjigo« in kaj ta teden pomeni našim ljudem, najprepričevalneje govori potek prvega dne, ko so dejansko v vseh okrajih ljudje pričeli z najširšo kampanjo za zbiranje denarnih sredstev, da si z njimi znova nabavijo knjižnice, še boljše in boljše, predvsem pa delovnemu ljudstvu mnogo bolj dostopne in razumljive, kakor jih je tako imenovana 2000letna kultura italijanskega fašizma z ropom in požigom uničila.

Posebna kolona avtomobilov, ki jo je organizirala Ljudska prosveta pri Okrožni propagandni komisiji, je prvi dan »Teda za našo knjigo« obiskala idrijski okraj. Kljub neprestanemu dežju so okrašene avtomobile, naložene z našo slovensko knjigo, ljudje z velikim navdušenjem sprejemali in dokazali, da samo svobodni ljudje lahko svobodno govore in svobodno odločajo. V istem času, ko fašistični zločinci pod okriljem kolonialnega imperializma Anglo-američanov in policijskih izrodkov ne samo da ovirajo sistematično vsako razširjevanje napredne knjige, ampak gredo že tako daleč, da naše knjige požigajo, v istem času prihajajo v vzhodno-primorskem okrožju naše matere, naša mladina, delavci, kmetje in inteligenca nasmejani z zastavami svobode kupovat svojo knjigo, knjigo, ki govori o njihovem delu in o njihovi borbi.

Črni vrh, kateremu je nekdaj dajala obeležje domobranska zalega, je z uničenjem te izdajalske sodeže Rožmanovih zločincev svobodno zadihal. Ob napovedanem času se je preko 500 ljudi zbralo okrog prišlih kamionov in začeli so kupovati knjige. Na licu mesta je bilo prodano knjig v skupni vrednosti 29.062 lir. Ker pa je morala kolona avtomobilov naprej in vsi zastopniki vseh vasi niso mogli kupiti zaželenih knjig, so prosili, da so jim pustili še en cel zaboj knjig, katere so sklenili prodati v teku tedna.

V Idriji so kolono sprejeli harmonikaši, rudarji s svojo sindikalno zastavo in več kot 1500 ljudi, ki so vzklicali zmagi napredne misli in kulture nad temno

Med številnimi knjigami najdeš, kar si želiš.

2000letno kulturo, katere delovanje se najjasneje odraža v sistematičnem požiganju in ropanju vsega, kar se fašističnemu nasilju ne klanja. Delavski sindikati so zbrali preko 280.000 lir in kupili za ta denar knjige; poleg tega pa so izročili še daljši seznam za nekatere knjige, katerih potujoča kolona ni imela. Gimna-

za nam je povedalo življenje, to smo preizkusili v neenakem boju, veličina ruskih junakov nas je vzgajala v domovinski vojni, iskrenost bratske SZ nas spremlja še danes, nas in slednji narod, ki si hoče na svoji zemlji vladati sam.

Poedinci pred naloženimi knjigami izbirajo. Ne po zunanosti knjig, po vsebini se odločajo raje. Prečita par strani, prelista, spet se zatopi — potem se odloči. »To bom vzel, ta bo prva, drugič pa še ostale, kakor hitro bom zmogel.«

Vsak odhaja in tehta dragocenost. Hoče se nam kulture, hoče zdrave knjige. Prepojili se bomo s silo in resnico, se vzgojili ob resnici v velikan, spoznavalce in dobre, rodoljubne Slovence — Jugoslovane.

zijska mladina je prav tako zbrala 2700 lir iz svojih prihrankov in si kupila knjige.

Sami rudarji in delavci pa so zase privatno še kupili knjig za 60.000 lir. Skupno se je v Idriji razprodalo za 355.000 lir knjig. V Idriji sta bili dve izloži okusno okrašeni s knjigami, mesto je bilo v zastavah in prirejenih je bilo cela vrsta prireditev, vse v korist »Za našo knjigo«. Med drugim je ta dan v Idriji gostovala kulturno-prosvetna skupina iz Ajdovščine s Škvarkinovo komedijo »Tuje dete«.

Ker vsi še niso dobili vseh zaželenih knjig, delajo v Idriji nove sezname in bodo v teku tedna te knjige dobili.

Enako navdušenje je bilo tudi v Cerklju, stari domovini IX. korpusa, kjer je avtokolono pričakovalo okrog 600 ljudi in so na knjige, ki so jih prodajali v dvorani Prosvetnega društva, dobesedno planili. Kupili so za 31.000 lir knjig.

Ti prvi podatki o samem poteku »Teda za našo knjigo« jasno govore, zakaj se jugoslovanski narodi tako neizprosno bore in zakaj jugoslovanska delegacija ni podpisala krivičnih pariških sklepov. S tem ni branila samo ozemlja, ampak je branila tudi kulturo malega slovenskega naroda pred krepilji propadle uživaške imperialistične kulture.

V drugem in tretjem dnevu »Teda za našo knjigo« je kolona naših avtomobilov obiskala vasi Sv. Lucija, Tolmin, Podmelec, Cepovan, Kal nad Kanalom, Banjšce. V Sv. Luciji je kolono pričakovalo okrog 200 ljudi. Razprodanih je bilo za 19.400 lir knjig. V Tolminu je bilo na glavnem trgu kljub temu, da je deževalo, 700 ljudi. Mladina učiteljska, srednje in osnovne šole je stala ob straneh ceste. Na pozdravni govor agitatorja o »Tedu za našo knjigo« in tov. predsednika Prosvetnega društva je množica navdušeno ploskala. Po končanem govoru je mladinski pevski zbor zapel nekaj partizanskih pesmi. Potem so pričeli v velikih skupinah kupovati knjige; nakupili so jih za

»Naša knjiga« v grgarskem okraju

Danes, 22. t. m., je v okviru kampanje »Teden za našo knjigo« obiskala naš okraj ekipa s knjigami. Po vseh vaseh se je od strani ljudstva opazilo veliko navdušenje in ljubezen do naše nove knjige.

Kot prva etapa od 10. do 12. ure je ekipa gostovala v Cepovanu. Sicer je izredno slabo vreme v veliki meri pokvarilo množično udeležbo v sprevedih, kot je bilo to zaželeno od ljudstva v Lokovcih, Tribušah, Lokvah itd., vendar je bila ob določenih uri ob vsem dežju precejšnja množica ljudi z zastavo na čelu, ki so po otvoritvi, v okrašenem prostoru, z velikim zanimanjem pregledovali in nakupovali naše čtivo. V gručah so se posebno opazili predstavniki raznih organizacij in prosvetnih društev, ki so prišli z nabranimi prostovoljnimi prispevki in z že določenim seznamom knjig za nakup.

Okrog 80letni Humar Jožef iz Lokovca je v polni zavednosti, da je to prvič prav naša knjiga, skrbno pregledoval in si s težko prihranjenimi lirami izbral to, kar je smatral najbolje.

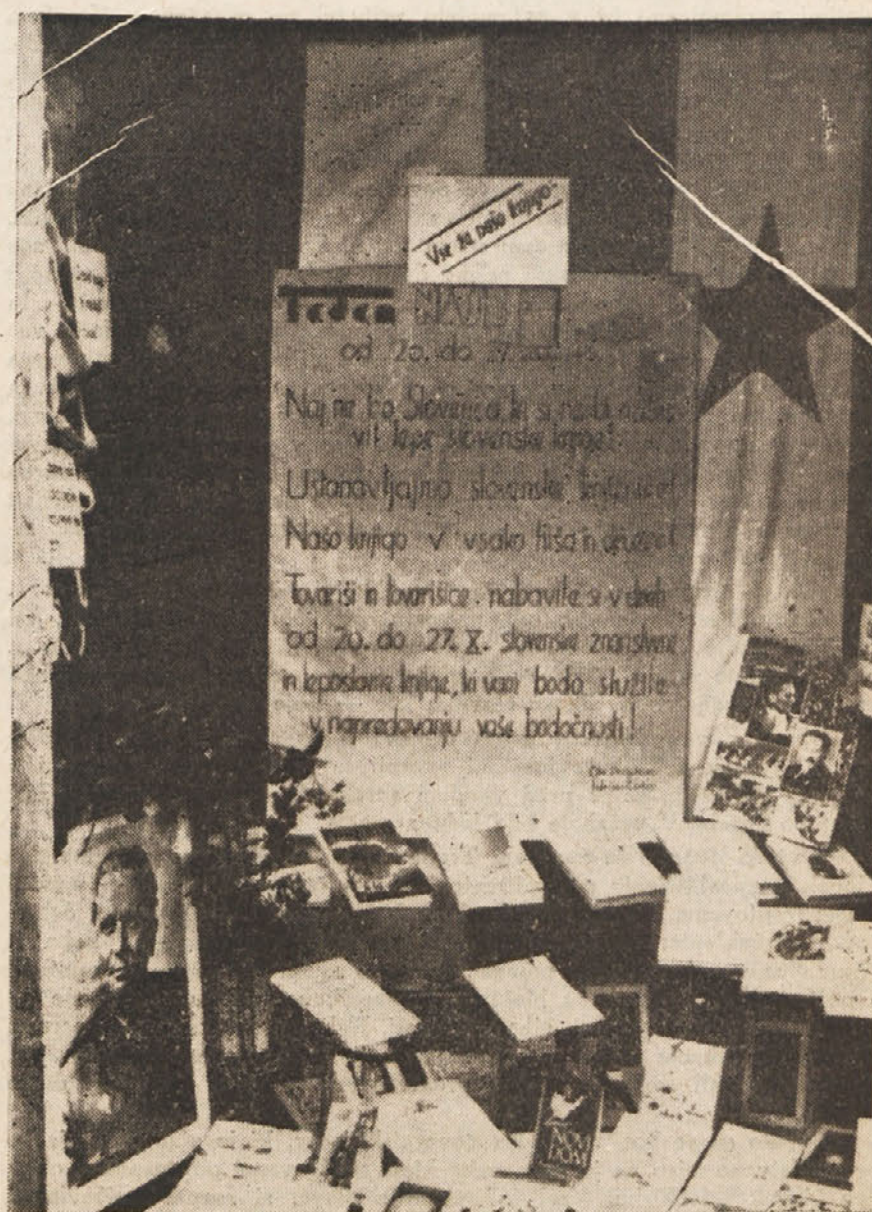
Izredno veliko navdušenje pa je pokazalo ljudstvo Kalskih vasi, ki se je ob določenih uri zbralo v Kalu s zastavami ter ob prepevanju partizanskih pesmi navdušeno vzklikalo svojemu voditelju, Jugoslaviji in svoji napredni knjigi.

Tajnik krajevnega odbora je pozdravil ekipo ter veliki množici v preprostih in skromnih besedah pojasnil pomen naše knjige. Ves čas prodaje se je pred knjigami vrstila množica ljudi, ki so s trdimi, okornimi in žuljavimi rokami prebirali razstavljene knjige.

V Banjšcah, kamor je ekipa prišla okrog 16. ure, je otvoritveni nagovor imel tamošnji župnik Alojzij, ter si prvi izbral nekaj najnaprednejših knjig za svojo knjižnico. Tudi tam se je pokazalo, da je poleg mladine tudi veliko število starih ljudi, ki streme za napredek in razvoj izobrazbe in znanja.

Prodaja knjig se je danes vršila samo v treh zgoraj omenjenih krajih, za Grgar in okolico pa bo prodaja jutri. Upoštevajoč slabo vreme, izredno slabo socialno stanje teh vasi, je vsota 54.903 lire za razprodane knjige jasen dokaz, da to ljudstvo hoče ne samo obnove svojih požganih domov, temveč tudi obnovo duha in obnovo lastne izobrazbe.

Makuc Karel - Zvonimir.

V Idriji so uredili tudi izložbe, knjiga je v nekdanj po fašistih okupiranem mestu našla dostojno in vidno mesto, kot slovenska napredna knjiga zasluži.

34.127 lir. S tem so prebivalci Tolmina in vasi v okolici dokazali, da so globoko razumeli pomen »Teda za našo knjigo«. Zato naj bo napredna knjiga dostopna najširšim množicam. V vasi Podmelec je bilo razprodanih za 14.127 lir knjig. Tudi v Cepovanu je bil sprejem množice širok in pristrčen; kazal je globoko zavednost in izkušnje vsega okraja že v času narodno-osvobodilne borbe. V tem okraju je bilo prodanih za 23.041 lir knjig. V Kalu nad Kanalom je kolono pričakovalo okrog 200 ljudi, ki so z vzkliki in petjem nakupili svoje knjige. Tudi tu je znesek

razprodanih knjig dosegel 23.236 lir. Na Banjšcah je bil v množici ljudi, ki je čakala kolono, tamkajšnji župnik Alojzij Lojč stal poleg zastave in po kratkem govoru prvi kupil knjigi »Znanost in praznovanje« in »VKP (b)«. Na Banjšcah je bilo razprodanih knjig za 7422 lir. Skupno je bil lov teh dveh dneh razprodanih za 121.353 lir knjig. V desetih minutah je sedem mladink iz Lipice in Testeni razprodalo 58 izvodov »Primorske borbe«. Tudi to dejstvo je jasen dokaz pridnosti naše mladine in zavednost vsega našega ljudstva.

Prišli so stari očetje in mamice, da si izberejo knjigo, ki jo bodo čitali v dolgih večerih.

TAKO MISLIJO V LOZGU IN SLEHERNI SLOVENSKI VASI

Veliko se je razpravljalo o naši knjigi ta mesec. V sleherni vasi so se posvetovali, katere bodo kupili, kakšne so te knjige in koliko stanejo.

Peternejeva mati, stara kmečka ženica v vasi Lazec se je oprijela dela. Vas je majhna, malo mladine je, pa je tudi mati pobirala in pomagala.

Nekomu je treba sporočiti, kako gre delo od rok, zato je sama stopila proti Idriji in tam sem jo srečal. Kar veselje jo je bilo pogledati, starost se je nekam umaknila, kakor pomlajena nam je zaupala.

»Knjige moramo kupiti, jih bomo čitali, ko bodo dolgi večeri. Če jih kupimo, zdaj je ravno pravi čas. Pri nas smo revni, zbrali pa smo 500 lir. Saj ni dosti, nekaj pa je le. Danes pa moramo povedati o tem na višjem odboru in muditi se mi.«

Oziral sem se za njo, kako je hitela, in šele ko sem jo izgubil iz pogleda sem začutil, koliko ljubezni do naše knjige, ki je bila prav toliko preganjana, nosijo ljudje v sebi, kako željno jo sprejemajo v svoje domove. Mi se ne čudimo nad tem spoznanjem. Zakaj pa ne? Zato ker so morali čutiti na vsakem koraku, v vsaki vasi, v

vsaki primorski hiši, v vsaki še tako borni koči.

Pa smo le izbrali nekaj za nas.

Povsod je potujoča knjižarna doživela prisrčen sprejem, niti slabo vreme ni oviralo prebivalstva Tolmina in okolice, ki je prihitelo nakupiti si dobrih knjig.

Aleksij Tolstoj:

KRUH

Nemalo je bilo takih, ki so s škodoželjnostjo čakali, da bi prišli Nemci. Strogi, v zelenosivih plaščih, v jeklenih čeladah. Nu — tega ali onega bodo javno naklestili sredi trga — ruskemu prebivalcu je kar v korist, če ga nekoliko osvrkaš za njegovo svinjarijo. Pa bi se pokazali na križiščih dobrohotni ščumani. »Drži na desno!« Vojaški guverner z zlatimi naramnicami bi v avtomobilu pribrel po osnaženem Nevskem prospektu, in okna v pekarijah, klobasarnah in pivnicah bi se zasvetila. In pitrski prebivalec bi, srečen, kakor da je pravkar zlezel iz kopeli, krenil po desni strani pločnika. Taka neotesanost, da bi razglašal: »Kdor ne dela, naj ne je«, ne bi Nemcu niti na misel prišla.

Tisti, ki so služili v bivših ministrstvih in oddelkih, v bankah in velepodvzetjih — po novem pa v poverjeništvih — glede na skorajšnji prihod Nemcev nikakor niso imeli razloga, da bi se vezali z boljševiki. Naj le sami krmarijo državnemu stroju. Tu ni šlo za to, da se na mitingu s pestjo tolčeš po mornarskih prsih: »Novi svet, vidite, moramo zgraditi s svojimi lastnimi rokami...« »Gradite, dragi tovariši, kar gradite!« In kakor podgane zapuščajo ladjo, tako je bilo sleherni dan čedalje več višjih in nižjih uradnikov, ki so zaradi bolezni ali pa tudi brez vsakršnega opravičila nehalno prihajati v službo. Sabotaža se je znova kakor kuha širila od dne do dne — in se čedalje globlje prepajala s političnim bojem.

Za gosto zavešenimi okni, med tem ko so v paradni vhod postavili mlečnobradega gimnazijca z brovningom, so se uradniki zbirali okrog železne pečice, v kateri je prasketala oglena žerjavica, ter obnavljali staro znano pitrsko domačnost — in ob službenoslovesnem »vintu« izmenjavali pikre misli:

»Da-a, gospoda... Videti je, da Nikolaj ni bil tako neumen... E-he-he... Premalo so jih bili, premalo obešali... Kaj bi govorili: vsi so dobri ljudje... Prostosti se jim je zahotelo, zvalilo jih je v zelje... Zdaj pa imate zelje... Toda v Smolnem, vaša prevzvišenost, so pri njih vsako noč orgije, take, da se človeku kar — lasje ježijo...«

Oblaki dima od dveh žarkih ognjev so zagrinjali stebre Tavriške palače. Teptaje s klobučevinastimi škornji in poploškavaje z rokami v volnenih palčnikih, se je pred vhom sprehajala oborožena straža. Luč je motno gorela. V vežah je bila ledena megla.

V veliki dvorani je zasedala Tretja vsruska skupščina sovjetov. Na klopih, razpostavljenih po amfiteatru, je bilo tesno in hrupno — vojaški plašči frontovcev, kratki kožuhi, uhate kučme in vatirani suknjiči delavcev. Pod steklenim stropom velikanske dvorane — soper, polsvetloba... Hrum glasov se je naježeno polegal. Brade in neobrita lica so se podpirale s pestmi. Vdrti oči so se bleščale. Govornikove besede so zbužale na slušanih, prstenih obrazilih gibanje strasti. Kakemu stavku je že nasproti zagrmelo ploskanje težkih dlani, ali pa se je vzdignilo mračno mrmranje, ki so ga trgli rezki žvižgi, in predsednikov zvonček je moral dolgo cingljati...

Debate so se končavale. Na govorniški oder, ki je stal pred visoko predsedstveno mizo, se je s stranske klopi naglo vzpel po gosposko oblečen človek tolstih lic. Vzel je kučmo z glave, si razpel janičevinasti ovratnik in z debelim, hripavim glasom začel:

»...Nikoli nobeno nasilje in nikake odredbe Sovjeta ljudskih komisarijev nam ne bodo vzele pravice, da govorimo v imenu vse ruske države. Ustavodajna skupščina je razglašala, toda Ustavodajna skupščina živi, in njen glas boste slišali...«

Govoril je član stranke eserov. Za njegovim hrbtom je predsednik Volodarski stresal zvonce, ne da bi ga bilo slišati. Rjovenje se je valilo po klopih amfiteatra sem ter tja: »Marš ven! Doll Ven!«

Govornik, oprt na pesti, je s krivim nasmeškom gledal v tisto stran. Ko je hrup nekoliko potihnil, je znova napel debele ustnice in zabučal: »...Po oktobrskem prevratu, ko ste se vi, tovariši povzpeli na oblast, bi bilo naravno pričakovati, da ne boste odpirali fronte pred nemško invazijo... Ali vsa politika ljudskih komisarijev se zločinsko brani ovreti razgaljanje fronte...«

Vzbuh krikov. Nekdo v vojaškem plašču se je na petah zakotalil po radialnem prehodu z vrha proti oderu. Prestregli so ga in ga pomirili...

»...Ako hočete mir,« je bučal tolstoličnik, »tedaj predvsem ne smete dopustiti, da bi Svet ljudskih komisarijev v vašem imenu izdajalsko sklenil poseben mir...«

Amfiteater je zarjovel, glave so se zamajale, rokavi zamahali. Kakih deset ljudi v plaščih se je zagnalo nizdol. Govornik je urno del kučmo na glavo, se zgrbil in odšel na svoje mesto.

Ko je predsednik z zvonjenjem dosegel, da je spet nastala tišina, je dal besedo Martovu. Martov, član osrednjega odbora menjševikov, v površniku z odtrganimi gumbi, je stegnil jabolko suhega vrata iz za pahovke, vrgel jetični obraz z redko bradico nazaj, da bi videl poslušalce skozi umazana stekla ščipalnika, ki mu je bil zdrknil na konec nosu — in jel tiho, a razločno in posmehljivo govoriti o tem, da ga prav današnja izjava zastopnika mirovnega odposlanstva v Brestu Litovskem o nameri, da ne bodo več popuščali nemškemu imperializmu, navdaja z globokim zadoščenjem...

Amfiteater je napeto utihnil. Napeto zanimanje pri predsedstvu. Martov si je z dvema prstoma popravil ščipalnik. Jetična lica so se mu vgreznila.

»Izjavljam, tovariši, da je politika sovjetske oblasti spravila rusko revolucijo v brezizhoden in brezupen položaj... Sami sklepajte, kaj to pomeni...«

V predsedstvu so nekateri glasno zakleli. Na klopih menjševikov in eserov so zaploskali. V centru in na levem krilu so boljševiki zateptali z nogami in zagnali krik: »Izdajalec!« Vzdignil se je hrup in medsebojno zmerjanje. Neki nizek, brkat človek v finski kučmi je s hlapajočim glasom ponavljal: »Povej — kaj naj storimo? Kaj nam je storiti, povej?«

Za Narvskimi vrati, na levo od ceste, v delavski naselbini, razmetani po močvirnatih puščah, je v eni izmed hiš, ki je od starosti visela na stran, Ivan Gora, kovač Putilovski tovarne — nosat dvaindvajsetleten fant visoke postave — snažil puško; dele zapirala je bil položil na mizo, kjer je v skledici na olju plavala lučka.

Dva dečka — enemu je bilo enajst, drugemu šest let — Aljoša in Miška — sta z zanimanjem gledala, kaj dela s puško. Ivan Gora je imel tu pri vdovi Karasjevici svoj kot. Mamica je bila že jutraj odšla z doma in ni bila pustila nič jesti. Ivan Gora je bil na trskah segrel čajnik in s kropom napojil malčka, da sta nehala jokati.

»Nu zdaj je čisto,« je z osornim glasom dejal. »Poglejta — tako vložim zapirala. No-ter! Na-red! Streljaj po sovražnikih delavskega razreda...«

Zasmejal se je in vrgel oči po Aljošku in Mišku. Starejšemu so se suha lica zgrbančila v nasmeh. Ivan Gora je vrgel jermen puške čez ramo. Zapel je kopčice krznene suknje in si pomaknil vojaško kučmo iz umetne jagnječevine na obrvi.

»Nu pa spet grem, otroka... Glejta, da ne bosta uganjala razposajenosti, ko mene ne bo...«

Ravnina za mestom se je sinjala v snegu. Mesec je bil obdan z bleddimi kolobarji. Vgrezaje se s svojimi klobučevinastimi škornji, je Ivan Gora prišel od ceste, na saninec, in zavil na desno, v tovarno po preputnico... Pri vratih v tovarno ga je zasrežen dedek pazljivo pogledal in mu dejal:

»Na miting? Hajdi v kovaški oddelek...«

IN TAKO TUDI BO!

Mi Slovenci smo zelo nevhvaležni ljudje. Tako nebesko lep kosček zemlje nam je naklonila prijazna usoda in vendar se sami tega ne zavedamo. Samokrepol bi morali poprijeti in ustvariti bi z lastnimi rokami prekrasen zemeljski raj kakor ga zlepa nima tujina. Slovenskih goric ni nikjer drugod na svetu, malo je Vipavskih dolin, Sorsko polje s prekrasnimi kulisami gora v ozadju je edinstveno. Ne mislim samo na naravno lepoto, mislim pri tem na čisto realno gospodarsko vrednost. Trdim, da smo reveži, da nam je zemlja skopa, malo rodna. In vendar smo bogatini, da nas bi marsikdo zavidal in da nas tudi v resnici zavidajo. Po tujini se je klatil naš človek za kruhom, prekrasna slovenska zemlja nam je bila mačeha. Ali je res bilo to potrebno, ali se zares ne more živeti na tej zemlji? Ali nas je že preveč rodila slovenska mati, da nas Slovenija ne bi mogla prehraniti? Tako smo se otožno spraševali in begali v svet, v naših krajih je pa uspeval tujec.

Ako se ozrem samo na kmetijstvo, ako torej pustim vse druge gospodarske panoge ob strani, se vprašam: ali res naša zemlja v najožjem smislu besede ne more prehraniti več ljudi, kakor jih je preživljala doslej? Ali ima naš kmet res premalo zemlje, ali ne more več živeti samo od dela na kmetiji? Ali je mogoče, da se naše kmetijstvo še bolj intenzivira, naša zemlja še bolj izkoristi, kakor se je izkoriščala doslej, ali ne?

Lahko trdim, da je naše poljedelstvo zares že intenzivno v primeri z drugimi deželami. Vendar se ni doseglo one najvišje točke intenzivne izrabe, da bi bil vsak napredek še izključen. Daleč smo še do one najvišje točke izrabe naših njiv, ki ne dopušča več dvigovanja pridelkov. Naša statistika izkazuje razmeroma zelo nizke pridelke, tako nizke, da bi morali vsi kmetovalci priti na kant, če bi bile vse številke točne. Ne bom raziskoval, odkod takšne številke, toda prav zares so pridelki povprečno urejene kmetije mnogo višji, kot pa jih citamo v raznih izkazih. Tudi take višje pridelkov dosega, da prav nič ne zaostajamo za inozemstvom. Seveda so to posamezni primeri, merodajno je pa le poprečje pridelkov, ki ga pa le zelo težko pravilno izračunamo.

Če pišejo tujci, da pridelajo krmilne pese 1000 do 1200 q na ha, jim lahko povemo, da smo tudi mi letos pridelali po 10 vagonov pese, po 36 q pšenice, po tri vagone krumpirja itd., in vendar nismo še uporabljali pri tem najvišje količine umetnih gnojil. Vina nam lahko da en hektar 60—80, tudi 100 hl na en hektar, eno drevo nekaj stotov sadja itd. So to posamezna posestva, posamezni

primeri, toda prav ti primeri nam kažejo, kaj je mogoče doseči na naši zemlji, v našem podneblju. Če v vzornem vinogradu priteče iz trt 60 hl najboljšega vina, v sosednem pa komaj 20 hl kislega, ni temu kriva priroda, zemlja, podneblje, temveč je vzrok neke druge. Vzrok je v neznanju, v mali uporabi proizvodnih sredstev, po domače povedano, v premali porabi gnoj, gnojil, strojev, delovnih sil, zaščitnih sredstev, znanja.

Za vse to je potreben denar, bi me kdo zavrnil. Res je. Toda tudi to je res, da denar ni nekaj takega, kar ti more dati samo priroda; denar je človeški izum, ki ima v socialistični družbi čisto drugačen značaj, kakor ga ima v kapitalističnem svetu. Ker ni imel naš kmet dovolj proizvodnih sredstev, zato je odganjal svoje otroke v svet za zaslužkom, zato je bila njegova kmetija vedno v istem in enakem stanju, kakor jo je podedoval od očeta, oče pa od deda in tako nazaj v preteklost.

Zelo zanimiva bi bila razprava o tem, koliko smo v kmetijstvu napredovali, recimo, v zadnjih petdesetih letih. Najbrž bi bili zelo nezadovoljni z izidom te preiskave. Gotovo smo stopili za korak naprej v nekaterih ozirih n. pr. v uporabi strojev v kmetijstvu, tudi življenjska stopnja našega kmeta se je gotovo zvišala, življenje samo je postalo udobnejše z uvedbo modernih pridobitev, skupni dohodek iz kmetijstva je pa ostal na isti višini kot na koncu preteklega stoletja. Torej le skromen napredek v tako dolgi dobi. Na zunaj se naše polje, naši vinogradi, naši sadovnjaki niso prav nič spremenili. Po naših hlevih životari prav takšna goved kot na začetku našega stoletja. Mlečnost se ni nič zvišala, s krmom nam gre prav tako trda kot nekoč.

In vendar človek tudi v petdesetih letih lahko izpremeni prirodo, spremeni njive in vrtove, sadne krevlje v stasita drevesa, kamenite goljave v zelene gozdove. Tako smo se privadili naši pokrajini, da si že drugačne predstaviti ne moremo. Kjer leži močvirnat travnik, menimo, da sploh kaj drugega tamkaj biti ne more, ali celo ne sme.

Včeraj sem videl kosček naše zemlje, ki mi je prav močno k srcu prirastel. Trideset let sem ga gledal v sanjah, sedaj pa pri beam, sončnem dnevu. V nekaj urah sem ga preletel in na kraju sem se povzpel visoko, da je ležal pod menoj kot pisana podoba. Zapustil sem ga neuk mladenič. Povrnil sem se strokovnjak. Spominom otroških dni so se pridružila strokovna razmišljanja. Ali poznate prelepo Vipavsko dolino? Opi-sovali so jo pesniki v kraljstvih besedah. Govorili so o lepoti in dobrem vipavcu. Niso pa povedali, da se tamkaj trudi

borni kmetovalec, ki se le s težavo pravi življa, če je sploh mogoče govoriti o nekem življenju na tej skopi zemlji. Vsaka zaplata zemlje med skalami je obdelana, v sredi po dolini se pa vlečejo prazni travniki na debeli zemlji. Letos so vsi rjavi bili od vročine. Pod hribom se pa vije bistra rečica v smeri proti morju. Ali menite, da mora biti prav tako in samo tako? Da namreč pridobivajo na debeli zemlji za svojo živino potrebno seno, ki ga nakosijo ali ne nakosijo dovoli za onih nekaj repov v hlev... čisto v odvisnosti od tega, če pade dežja dovolj ali premalo. In da teče kraj suhih travnikov voda še vnaprej neizkoriščena. Ali naj bi ne bile njive tamkaj, kjer so travniki sedaj in ali naj bi ne napeljali reke iz hriba preko njiv in vrtov in sadovnjakov, ki bi bujno rastle na krepki zemlji? Čudno se mi zdi: iz skale si je Kraševac napravil vinograd, iz travnika si ne zna napraviti vrta. In vendar je Vipavska dolina sadni vrt ljubljanski in mora postati tudi vrt za zgodnje zelenjavo za ljubljanski trg. Prepričan sem: ne bom več čakal 10 let in to se bo zgodilo. Kraška burja bo namakala kraško zemljo.

Takih dolin poznam še več. Takih bodičih vrtoč vidim še več. En sam vrt bodo postale naše doline in dolinice, ko se bo naš rod razbohotil po tovarnah, ko ne bo naša kri več otekala v tujino gnojiti tuje plemo. Zapri! smo meje za našo kri. Doma naj ostane, doma naj plodi in se množi. Za vse bo dovolj dela in za vse mora biti obilo jela. Da pa bomo to dosegli, moramo storiti še mnogo in marsikaj.

Predaleč bi me zaneslo, ako bi opisoval vse strokovne mere, ki jih bomo morali podvzeti, da bomo dvignili našo kmetijsko proizvodnjo. Le to pravim: preobraziti moramo našo kmetijo tako, da je čez 20 let ne bo nikdo več poznal, če ne bo sam doživljal te spremembe. Kjer je pusta skala in goljava sedaj, bodo zelenili gozdovi, čeprav še mladi, pa vendar že gosti in zeleni. Zeleni gozdi bodo odpravili poplave in burje. Burja nam bo dajala elektriko, elektrika bo napajala njive. Močvirnatega sveta ne sme biti več v naši deželi. Najmanj 40 tisoč hektarov njiv, če že ne vrtoč, bomo pridobili z osuševanjem sveta. Potokje, reke in rečice bomo s talno vodo, kjer je to potrebno, znižali, jo redili po potrebi s poplavo ali pa sušo, kakor bomo želeli. Tudi suhe krajine bomo odpravili. Dvignili bomo talno vodo, kjer je to potrebno, znižali jo bomo, kjer mora tako biti. Trsi bodo stali v širokih vrstah na žico napeljeni. Med vrstami bo vrnel motorni plug in okopalnik. Električna bo nosila gnoj, škropila trsje, stiskala grozdje, polnila sode in steklenice. Do vrh sadnega

Nadaljevanje na 5. strani.

KAKO je človek postal velikan

Kuna ne je gob, vendar pa je zvezana z njimi z verigo prehrane.

Prehranbena veriga je veriga, po kateri prehaja sončna energija od bitja do bitja, po kateri prehajajo atomi snovi, ki so jih nabrale in usrkale rastline.

Toda gozdni ujetniki niso zvezani samo z verigami prehrane, so še druge verige.

Kalifornijska žolna je prikljenjena h gozdu z dvojno verigo: prva nas pelje k hrastu, ki radodarno zalaga žolno z želodim; druga nas vede k rumenemu boru. Žolna pa ne je borovih češarkov. Bor ji je potreben za drugo. Služi ji namreč za shrambo. V vsako vdolbino borovega debla vlaga žolna želodova zrna za črne dneve, za zalogo.

VHOD PREPOVEDAN

Mali gozdni svet je samo eden med mnogimi malimi svetovi našega velikega sveta.

Na zemeljski krogli niso samo gozdovi, temveč tudi stepe, puščave, gore, tundre, morja in jezera. Kakor v gozdu tako so tudi v stepi nevidni zidovi, ki delijo stepe na razne male svetove. Vsako morje je razdeljeno na mnogo podvodnih nadstropij.

Ob obrežju Črnega morja je sedem takih nadstropij. Samo da tu nadstropja ne gredo od tal navzgor, marveč od vrha navzdol.

Prvo nadstropje se drži obrežnega skalovja. Tu prebivajo mreževci (aktinije), rakovice, školjkovci.

Niže, v drugem nadstropju, tava po pesku raki samotarci, rijejo v pesku morske mreje.

Se niže, v četrtem nadstropju, živijo ostrige.

Najnižje nadstropje je prepojeno s strupenim plinom, žveplenim vodikom. Pa niti to nadstropje ni prazno. V njem so se nastanila bitja, ki so se prilagodila razkrojevalni kemični sili; to so bakterije žveplenegega vodika. Kar je za druga bitja strup, je zanje vir življenja.

Na svetu je okrog milijon različnih vrst živali. In sleherna vrsta živi v svojem malem svetu, katerega se je prilagodila. Nekatere žive v vodi, druge na suhem. Te ne prenašajo svetlobe, druge ne ljubijo teme. So živali, ki se zarijejo v suhi žgoči pesek, medtem ko se druge

dobro počutijo samo v močvirju.

Kjer je za nekatere napisano: »Vhod prepovedan«, velja za druge napis: »Dobrodošli!«

Kjer je ribam pod smrtno nevarnostjo bivanje prepovedano, je za ptice raj.

Z gostim drevjem porasla mesta so ugodna za mahove, zakaj drevesa potrebujejo svetlobo, mahu pa prija senca.

Na zemlji ne najdeš praznega kotička, kamor se ne bi vrnilo življenje, zakaj, kjer ne more živeti to bitje, lahko živi drugo.

Na tečaju in na ravniku, na vrhuncih gora in v globočinah morja — povsod so živa bitja, katerih dom je prav tam in nikjer drugje.

Le poskusite preseliti belega medveda v tropski gozd. V tropskem ozračju se bo zadušil kakor v parni kopeli, ker ima tak kožuh, ki ga ne more sleči. Stanovalec tropskih krajev, slon, bi zmrznil v snegovih Arktike, saj hodi okrog gol, kakor je primerno v gorskem kopališču.

Samo na enem mestu na zemlji se srečata beli medved in slon, tam, kjer vidiš živali vseh zemeljskih širin, kjer žive nekaj korakov od gozdnih živali stepne živali in poleg njih gorski stanovanci. To mesto je živalski vrt.

V njem je Južna Afrika poleg Avstralije, Avstralija pa je samo dva koraka od Severne Amerike. V živalskem vrtu so se zbrale živali iz vseh krajev sveta. Pa se niso same tu zbrale, zbral jih je človek in jih tu namestil.

Človek pa ima tudi veliko opravila s to živo zbirko. Zakaj vsaka žival je vajena živeti v svojem posebnem malem svetu. Njeno bivališče je treba tako prirediti in opremiti, da je podobno tistemu malemu svetu.

Taj je treba pripraviti ocean v bazenu, drugi peščeno puščavo na ploskvi dvajsetih kvadratnih metrov. Treba je poskrbeti, da so živali site, in paziti istočasno, da ne požro druga drugo; da ima beli medved mrzlo vodo za kopanje; da so opice na toplem; da dobi lev o pravem času obrok surovega mesa; da ima orol dovolj prostora, kjer more razprostriti svoja krila.

Človek je na umeten način zbral

na eno mesto stepne, gozdne, gorske, ravninske in vsakovrstne živali, zato jih mora obdati z umetno naravo, da ne poginejo.

No, kakšna žival pa je človek: stepna, gozdna, gorska?

Ali je mogoče imenovati človeka, živečega v gozdu, »gozdnega človeka«, a človeka, ki živi na močvirju, »močvirnega«?

Razume se, da ne.

Saj človek, ki živi v gozdu, more živeti tudi v stepi, in človek, ki živi na močvirju, se bo kar rad preselil v kakšen suh kraj.

Človek živi povsod. Na zemlji skoraj ni mesta, kamor ne bi mogel prodreti, nikjer ga ne more zadržati napis: »Ljudem je vhod prepovedan«. Papuanci so devet mesecev preživeli na plavajočem ledu. Pa če bi se bili namenili potovati v najbolj vročo puščavo, bi se jim potovanje prav tako posrečilo.

Človek je povsod prodiral: na vrhove gora in v globočine morja, v puščave Sahare in snežne dežele Arktike, v zemeljsko notranost in v višino stratosfere.

Ni pa bilo tako, ko ni bil človek še tako svoboden in močan.

SREČANJE S PREDNIKI

Pred milijoni let so rasli na mestu sedanjih hrastovih, jesenovih, bukovih gozdov povsem drugi gozdovi, z drugimi drevesi, drugimi živalmi, drugimi travami.

V teh gozdovih so rastle breze, lipe in javori poleg mirt, lavorjev in magnolij. Lesnika in vinska trla sta rasla v sosesčini in ne daleč od pohlvene vrbe žalujke so cvetela kastrova in ambrova drevesa.

Veliki hrasti so bili pravi prtljavec poleg ogromnih mamutovih dreves.

Če bi naš gozd primerjali s hišo, tedaj bi bil tisti starodavni gozd pravi nebotičnik.

Svetlo in živo je bilo v gornjih nadstropjih »nebotičnika«. Med ogromnimi živobarnimi cveti so vresčale in plahutale pisane ptice. Na vejicah so se gugale opice in se v skokih pogajale z drevesa na drevo.

Tundre so velike močvirnate planjave, ki se raztezajo na severu Rusije in Sibirije do Ledenege morja. Porasle so z mahovi; gozdov ni, tla so po večini zamrzla. (Op. prev.)

(Nadaljevanje sledi.)

1 Vint — neka igra na karte.

(Nadaljevanje sledi.)

Nadaljevanje s 4. strani.

dreva boš segal z golimi rokami in obiral sad. Med sadnim drevjem bo rasla zelenjava in jagode. Njive bo obračal traktorski plug, pridelke bo spravljalo, kosce bo z eno roko zvijal cigareto, z drugo bo pa vodil samohodno kosilnico. Po zelenih, bujnih umetnih travnikih se bo pasla zajetna živina, detelja bo pa glavna krma in pa seno z zasejanih travnikov. Na njivah se bodo žita umaknila drugim posevkom in nasadom. Pridelovali bomo razno seme, ki ga dosega komaj najdemo po naših njivah. S semeni bomo dobro zaslužili; pridelovali bomo seme detelje raznih vrst, trav in zelenjadic. Krompir nam bo zvest prijatelj in hvaležen plačnik skrbi, ki mu jo bomo posvečali.

FIZKULTURA

TEKMOVANJE ZA FIZKULTURNO ZNAČKO »ZREN«
SE JE PRIČELO V VZHODNOPRIMORSKEM OKROŽJU!

Ce pogledamo število prijav po zaključku prvega prijavnega roka v našem okrožju, lahko mirno trdimo, da je mladina pravilno razumela tekmovalstvo za fizikulturno značko, da se je mladina v kratkem roku teoretično in praktično dobro pripravila. Ze sa- in dejstvo, da je med številom prijav največ kmečke mladine, mladine, ki ne prebiva v mestih, nam jasno pove, da vedno bolj prodira fizikultura v naše vasi.

Prvi prijavni rok za tekmovalstvo, ki je bil zaključen 15. oktobra nam izkazuje sledečo statistiko:

Okraj	prijav
Ajdovščina	315
Tolmin	187
Idrija	92
Postojna	76
Grgar	50
Ilirska Bistrica	47
Koper	7

Skupno število prijav v prvem prijavnem roku je registriranih 774.

V nedeljo dne 20. oktobra je bila otvoritev tekmovalstva za fizikulturno značko iz prve obvezne skupine točka 7, pohod na 10 km, 15 km in 20 km za vse stopnje značke. Kljub zelo slabemu vremenu, saj je ves dan deževal skoro po vseh okrajih, je prišlo na start polovico vseh prijavljenih, da tekmujejo za fizikulturno odlikovanje.

V okraju Ajdovščina se je zbralo 285 tekmovalcev, ki so prišli iz zelo oddaljenih vasi, ter se zbrali ob 8. uri zjutraj v Bratinovi dvorani, kjer se je izvršil zdravniški pregled. Po zdravniškem pregledu bi se moral izvršiti start, kar pa je bilo nemogoče.

V NEDELJO, 27. OKTOBRA, SE NADALJUJE TEKMOVANJE
ZA »ZREN« IZ DRUGE SKUPINE, TOČKA I IN 4

Okrožni center ZREN-a obvešča vse tekmovalne komisije in vse tekmovalce, ki so se prijavili za tekmovalstvo, da se vrši v nedeljo dne 27. oktobra izpit iz II. skupine in sicer: tek na 60 m in 100 m; ter kolo na nožno zavoro na 500 metrov. Tekmovalne komisije naj pripravijo tekmovalstvo tako, da se bo v dopoldanskih urah opravil izpit iz teka na 60 m in 100 m; v popoldanskih urah pa izpit: kolo na nožno zavoro.

Komisije, ki še niso opravile tekmovalstva iz prve obvezne skupine pohoda, naj to tekmovalstvo prihodnjo nedeljo ne nadaljujejo, temveč naj pristopijo k izpitu iz tekmovalstva v

Naše njive bodo lepo zravnanne, pravilne oblike in velikosti. Potoki bodo tekli naravnost, brez ovinkov. Priroda postane še mnogo lepša, če človek položi svojo delovno roko nanjo. Krotka in usmerjena postane, izgubi divjino, neurejenost. Lepa je divja zmeda naših njiv in travnikov, koristna pa prav nič. Še lepše in koristno poleg vsega tega pa je lepo urejeno širno polje.

Nimam prividov ali bolne fantazije, kakor bi kdo utegnil misliti, temveč čisto jasne poglede v bodočnost. Novi rod bo preobrazil zunanje lice naše kmetije, naše dežele sploh. Delo pridnih rok v načrtnem socialističnem gospodarstvu bo ustvarilo čudež, ki ga danes že slutimo in občutimo.

izvesti zaradi naliva, ki je bil ves dan. Namesto tega je zbrane tekmovalce pozdravil predsednik okrožnega centra ZREN-a tov. Gruden Maks, ki je imel enourno predavanja o pomenu tekmovalstva za ZREN in razložil glavne organizacijske obsebe tega tekmovalstva.

Nato so v kino dvorani zbranim tekmovalcem predvajali filmski tednik. V drugih okrajih, kjer ni toliko deževalo, so tekmovalstvo izvedli in število tekmovalcev je bilo veliko.

Tekmovalstvo so izvedli v okraju Tolmin, kjer je tekmovalo 121 tekmovalcev, ki so vsi napravili izpit. Najboljši časi tekmovalstva so bili: pohod na 20 km: 2 uri 53 minut; na 15 km: 2 uri 22 minut; na 10 km: 1 uro 29 minut.

V Idriji je tekmovalo 53 tekmovalcev; izpit je napravilo 51 tekmovalcev; v Grgarju je tekmovalo 28 tekmovalcev, izpit so napravili vsi; v Postojni je tekmovalo 76 tekmovalcev, izpit jih je napravilo 72; v Ilirski Bistrici je tekmovalo 47 tekmovalcev, izpit so napravili vsi.

Skupno je torej tekmovalo 325 tekmovalcev, od katerih je napravilo 319 tekmovalcev izpit. Kljub naporom, saj so nekateri tekmovalci potrebovali 1 do 2 uri hoda, da so prišli na start, kljub dežju, ki je tekmovalstvo na progi oviralo, so tekmovalci dokazali svoje zmoglosti; dokazali so kako se premaguje težave, dokazali so kako je treba tekmovalci ter slediti vzgledom naših partizanov, ki so kljub dežju, mrazu in snegu premagovali vse napore. Mladina ali si že vključena v tekmovalstvo za ZREN? Tekmovalstvo za ZREN jača naše sposobnosti pri obrambi naše svobode!

II. skupini. Za komisije, ki pohod II. skupini. Za komisije, ki pohoda tekmovalstva.

Vse tekmovalce obveščamo, da je izdal okrožni center ZREN-a legitimacije za tekmovalce, ki se dobe pri okrajnih tekmovalnih komisijah ZREN-a, proti plačilu 20 lir. Vsak tekmovalec vpisuje v to legitimacijo sam rezultate tekmovalstva, ki jih mora vsaka tekmovalna komisija takoj drugi dan po tekmovalstvu objaviti v kraju tekmovalstva na oglasni deski, ki mora biti na vidnem mestu. V legitimaciji mora biti tudi potrjen zdravniški pregled tekmovalca.

Okrožni center ZREN-a.

Poglejmo,
kaj delamo

Na Ravne pri Štjaku je prišlo 22 mladincev in mladink iz Gabej na Vipavskem, da pomagajo pri čiščenju ruševin in raznih drugih obnovitvenih delih. Domača mladina jim vneto pomaga.

V teku novega tekmovalstva je vas Kneža v Tolminu naredila naslednja dela: Mladina je očistila dvorano, ki je bila prej zapuščen in jo na novo preplekala. Vas je dobila zunanjo elektriko in razsvetljavo, prav tako so očistili vso vas, na novo pa popravljajo vodovod. Če danes stopiš v Knežo, opaziš vsepovsod skopane järke, kamor bodo na novo položili vodovodne cevi in uredili vaški vodovod. Do sedaj so napravili že nad 1100 udarniških ur.

V teku tedna za našo knjigo se je v marsikaterem kraju povečala domača knjižnica ali skupna knjižnica, v več primerih pa so se ustanovile knjižnice na novo. Svojo knjižnico so ustanovili delavci žage Rizzato in si nabavili za več tisoč lir dobrih, slovenskih knjig.

V Šebreljah je v popravilu 36 kmečkih poslopj, ki jih bo treba čim prej pokriti. Opeka je sicer že dobavljena, toda zložena je ob glavni cesti. Vprašanje je bilo, kako spraviti material v vas samo. Na širšem sestanku je padel predlog, da bi se izvedla udarniška delnja voznikova iz vsega bivšega cerkljanskega okraja. Udarniške vožnje so se udeležile vasi Cerkljo, Podlanišče, Kladje, Cerkljanski Vrh, Planina, Ceplez, Labinja, Poče, Gorje, Novaki, Trbenče in Zakriž.

Šebreljci so do sedaj napravili 5478 prostovoljnih delovnih ur.

Tolminski čevljarji, združeni v lastni zadrugi, zvišujejo svojo produkcijo, da ne bi zaostajali za drugimi čevljarstvi zaradi v Jugoslaviji, kamor si želijo biti v najkrajšem času priključeni.

Mladina iz tovarne »Sikla« je v Volčah izvedla udarniško nedeljo in je 36 mladincev in mladink napravilo skupno 222 ur. Razkladali so opeko, čistili ruševine in spravljali seno v shrambe. Železničarji iz Sent Petra na Krasu imajo svoj lastni fizikulturni aktiv, tako da se poleg dela za obnovu domovine udeležujejo tudi na fizikulturnem polju.

V prvem dnevu tedna »Za našo knjigo« je mesto Idrija zbralo 355.000 lir, ki jih je prispevalo organizirano delovno ljudstvo.

Grgarski okraj je v okviru tedna »Za našo knjigo« obiskala avtokolona, ki prodaja slovenske knjige, in je ljudstvo grgarskega okraja, ki ne slovi za najbolj bogatega, kupilo za 54.903 lir raznih knjig. To je jasen dokaz, da hočejo ne le obnoviti svojih požganih domov, ampak tudi obnoviti lastne izobrazbe.

Ob nabito polni dvorani v Tolminu je igrala skupina iz Ajdovščine podala rusko komedijo »Tuje dete«, ki je bila sprejeta z razumevanjem in z odobravanjem vseh prisotnih.

Cerkljani so s evetjem pričakali potujočo knjižnico in v poldrugi uri pokupili nad 300 knjig v vrednosti za 31.000 lir. Razprodaja knjig se bo nadaljevala.

Žene iz Bače pri Modreju in postaje Sv. Lucija so z lastnimi močmi popravile 1000 m ceste. Med udeleženkami je bila tudi 72letna Kobalova mati, ki je dajala zgled vsem ostalim.

Dijaki srednje šole v Idriji so samostojno priredili Gregorčičevo proslavo. Z izbranim programom, ki so ga naštevali sami, so presenetili svoje tovarše in profesorje, ki kaj takega niso pričakovali. — Vrednost udarniškega dela, ki je bilo do sedaj izvršeno v postojnskem okraju, znaša 867.435 lir. Delno so obnovili 10 stanovanjskih hiš in 9 gospodarskih poslopj, popravili 11 km ceste, izkopali več vodnjakov in obnovili eno zidano opekarno.

V okraju Tolmin so v novem tekmovalstvu do sedaj popolnoma obnovili 3 gospodarska poslopja, delno obnovili 6 stanovanjskih hiš, 3 gospodarska poslopja, 1 skladišče, 1 javno stavbo, šolo in most.

V okraju Ilirska Bistrica je bilo v prvem mesecu tekmovalstva za priključitev delno obnovljenih 60 stanovanjskih hiš, v delu pa je novih 80 gospodarskih poslopj.

NOGOMET

V nedeljo je v Postojni gostovalo tržaško moštvo U. S. Servolana, zmagovalac v tekmah za pokal »Pino Coverlizza«, kjer so sodelovala vsa naša moštva iz Trsta in okolice. Tako je bila ta tekma pomembna zlasti kot srečanje tržaškega pokalnega prvaka in prvaka cone »B« Slovenskega Primorja.

Gostje so takoj v začetku izvedli močan pritisk, ki jim je prinesel vodstvo 2:0. Nato pa so se znašli domači in s krasno igro dosegli na Završniku in Turku izenačenje. V drugem polčasu se je napetost igre še stopnjevala, pri tem pa ni prav nič trpel tovariški odnos igralcev in prijateljski značaj tekme. Lovko in Strel sta postavila končni rezultat 4:2 za Postojno.

To je bila ena najlepših nogometnih tekem v Postojni, saj smo poleg sportnega užitka in zmage domačega moštva imeli priložnost pozdraviti nadve drage goste iz našega Trsta.

KAJ PISEJO »PRIMORSKI BORBI«

KASTELEC IN SOCERB DELATA IN OBNAVLJATA

Vasici Kastelec in Socerb v okraju Herpelje-Kozina nam lahko služita za vzgled zavednosti. Vsi so enotni, vsi marljivo delajo in si izboljšujejo svoje vasi. Socerb je močno poškodovan, več kot polovica vasi je porušena. Ko še ni bilo dovolj materiala, da bi lastno vas popravili, so šli pomagat drugim v okraju. Tako so v enem mesecu tekmovalstva za priključitev k FLRJ osnažili vasi, popravili pota, očistili napajališča za živino ter izvršili očistilna dela pri porušeni izvirni očistilna dela pri porušeni stavbah, ki bodo sedaj popravljene, cesto proti Tatram.

Tako so v enem mesecu izvršili: 63 moških in 43 žensk v 589 urah dela so napravili dela v vrednosti 17.670 lir ter pripravili 3420 kom. opeke iz ruševin, pripravili in speljali 38 m³ ka-

menja za zidavo in 26 m³ gromaža. Vseh 8 voznikov v vasi je prevažalo material na mesto. Ker niso vsega zmogli, so mladinci samotež pomagali, da je bilo delo izvršeno.

Razen tega se vsi vaščani 1 krat tedensko zberejo in se izobražujejo na študijskem sestanku. Vasi so gospodarsko slabe, kljub temu pa so zbrali 1750 lir, da si osnujejo vaško knjižnico.

Dne 20. t. m. so slavnostno okrasili zborni prostor in po vasi razobešili zastave. Razdeljevali so nove izkaznice SIAU, ki so jih vaščani sprejemali kot odlikovanje za svoje delo v borbi in sedaj. Istočasno so se spominjali obletnice zavzetja Beograda. To slavlje bo ostalo vaščanom v najlepšem spominu.

NA RAVNAH PRI ŠTJAKU JE SPET ŽIVAHNO

Spet se čuje med očrnelimi zidovi naša lepa partizanska pesem, ki jo spremlja harmonika. Zdi se nam, da so se povrnila naši lepi partizanski časi, in naši mitingi.

Med nas je prišlo 22 mladincev in mladink iz Gabej na Vipavskem, da nam pomagajo pri čiščenju ruševin in drugih obnovitvenih delih.

S pesmijo začnejo in končajo dnevno delo. Po vasi vidiš mladince v partizanski uniformi, ki te spominjajo na stare partizanske čase. Prav pridno so na delu od zore do mraka. Tekmujejo namreč z branjsko četo,

ki dela v Predmeji.

Tudi domača mladina zvesto stoji ob strani, prevzela je nase skrb za kuhinjo, kruh in drugo, da lahko mladinci nemoteno in neovirano delajo.

Vas Ravne pri Štjaku, kakor tudi Gradisce in Selo so bile med prvimi vasi na Vipavskem, ki so bile požgane. Požgali so jih fašisti že 16. maja 1945. Ob tej priložnosti so nečloveško mučili in pobili 15 talcev. Danes se pa dvigajo naše vasi iz ruševin. Zahvala gre prvici vrsti naših zavednih, požrtvovalni mladini, ki dela z geslom: S Titom v borbi — s Titom v obnovi.

DVA VAŽNA DOGODKA V IDRIJI

V nedeljo, 20. oktobra, se je izvršila v Idriji v teku dopoldneva vodna faza tekmovalstva za ZREN. Tekmovalci so se zbrali na Titovem trgu pred Mestnim NOO, in sicer člani, članice in mladinci ter mladinke. Zelo pomembno je, da je dolgo vrsto tekmovalcev tvorilo vojaštvo, kar potrjuje naše prepričanje o res tovariških odnosih med vojsko in civilnim prebivalstvom v vsakem oziru, v vsakem dejanju. Vez, ki jo je prekalila dolgoletna borba vseh poštenih ljudi proti fašizmu, je danes tem bolj čvrsta in tako stojimo še nadalje z našimi borci v isti in še močnejši fronti.

Po pozdravnih in vzpodbudnih besedah tov. tajnika in politkomisarja majorja vojske ter ob koračnici naše rudarske godbe so se tekmovalci razvili v pohod in pričeli s partizanskim maršem. Ta dogodek je silen v zgodovini našega mesta, zato želimo vsem tekmovalcem res odličnega uspeha pri njihovem tekmovalstvu. Vsaj naj bo prežet z mislijo in parolo: »Za republiko naprej!«

Drugi, nič manj važnejši dogodek, ki je bila otvoritev tedna naše slovenske je zajel Idrijo v precej velikem obsegu, knjige. Ob napovedani 13. uri sta pripe-

ljala na Titov trg dva avtomobila. Pričakovala jih je v začetku kopica ljudi, ki pa je postajala vse večja in večja. Po kratki razlagi pomena tega tedna so naložili knjige po mizah pred Mestnim NOO in ljudje so z velikim zanimanjem in prepričanjem segli po nosilcih in učiteljih slovenske znanosti in kulture, poezije in umetnosti, zavedajoč se resnice, da je bila prav v naših primorskih krajih polnih 25 let preganjanja slovenska beseda tako v govoru kot v pismu. Napočil je končno čas, ko vsak zavezen in pošten Slovenec in rodoljub lahko brez strahu seže po knjigi, ki mu v njegovem ljubem materinskem jeziku pripoveduje o vsem, kar ga zanima; od onih prvih plahih početkov skozi burje in viharje neusmiljenega časa pa do današnjih dni, ko vsako srce lahko spregovori, kakor želi.

Prvi dan je bil zaključen z zelo zadovoljivim uspehom (do sedaj smo zbrali 355.000 lir, kar je vsekakor pomembna številka) in prepričani smo, da bodo tovaršice in tovariši še nadalje s prepričanjem in ljubeznijo segali po slovenski knjigi — prijateljici vseh poštenih in zavednih.

Ervin Ferdo.

VISOKO CENIMO POMOČ SOSEDOV

V slogi je moč — to je geslo, ki danes združuje tudi naše kmetovalce. Tako se je minuli teden dogovorilo 26 voznikov iz Cerknega in iz bližnje okolice, da bodo šli z vprego pomagat požgani vasi Šebrelje. V Cerknem so naložili 20 kub. m gradbenega lesa, katerega so prepeljali na Stopnik. Naposled so naložili strešno opeko ter jo 4000 komadov pripeljali za krite gospodarskih poslopj v Šebreljah.

Z nepopisnim veseljem je ljudstvo pozdravilo požrtvovalne kmetovalce, kateri so jim pripeljali les in strešno opeko. Postregli so jim s kruhom in moštom. Vladalo je tako zadovoljstvo, da so jim vozniki obljubili še nadalje sodelovati z vprego pri nadaljnji načrtni obnovi požgane vasi.

NA TOLMINSKEM OBNAVLJAJO Z LASTNIMI SILAMI

Žene iz Bače pri Modreju in postaje Sv. Lucija so očistile in popravile okrog 1000 m ceste, ki pelje od postaje proti Idriji ob Bači.

Dela se je udeležilo 52 žena, med njimi tudi 72letna Jožefa Kobal, ki je bila med najpridnejšimi in dajala zgled ostalim. Proti večeru, ko so se žene vračale proti domu, dobro zavedajoč se, da jih čaka doma še delo, se jim je raz-

obrazov bralo zadovoljstvo, da so tudi one pripomogle pri obnovi domovine; vračale so se prepevajoč.

Kako ljudstvo samo rešuje socialna vprašanja, nam je dokaz mladina iz Hudežnje-Obloke, kjer je za onemoglega in bolnega vaščana Andreja Mauri napravila nabiralno akcijo in je zbrala različnega blaga v vrednosti 2300 lir.

Kovacič Ljudmila.

KNEŽA PRI TOLMINU
OBNAVLJA

Tudi pri nas tekmujejo za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Naše ljudstvo hoče pokazati in podpreti naše napore za priključitev in hoče doseči to, kar je naše, to za kar smo se borili. Zaveda se, da le s tem, če bomo skupno delali na vseh poljih, bomo z delom dosegli to, da nam bo svet pripoznal eno pravico, za katere je padlo na tisoče naših bratov, najboljših sinov naše domovine. Zato pa hočemo pokazati z delom, da hočemo v novo domovino, v kateri bomo vsi srečno združeni z ostalimi brati, ki še sedaj trpijo pod vladavo zaveznikov in pod njih okriljem skritimi fašisti.

Naj navedemo še, kaj se je naredilo v raznih dnevih: Dvorana, katere je bila zapuščen, se je očistila in na novo preplekala. Vas je dobila zunanjo električno razsvetljavo, Počistilo se je vas; vodovod se popravlja, kar pa še ni končano, ker je treba poprej stara cevi vse izkopati, potem šele na novo napeljati. Napravilo se je že nad 1.100 udarniških ur.

Zato pa hočemo še nadalje ostati zvesti načelom: z delom za priključitev k Ljudski republiki Jugoslaviji in ne odnehamo, dokler ne bo zadnji naš kot priključen k domovini Jugoslaviji.

Kenda Perina.

NAPREDNI KOVACI

Malo novic se sliši iz Cerknja, kot da bi se tu nič ne delalo, pa to ne drži. Poglejmo samo v kovaško delavnico tovariša Močnika Alojza, katere je sam ustanovil lani v avgustu. Z orodjem, ki ga mu je pustil okupator, se je vselil v zapuščen vojašnico. Vsega mu je manjkalo, toda trdna volja in vztrajnost bivšega partizana je premagala vse težave. Danes je kovačnica že precej dobro opremljena z raznim orodjem. Ker je kraj povsem kmetijski, se v glavnem izdeluje pluge, brane, sekire in drugo kmečko orodje, kuje se vozove in konje.

Osojbe delavnice je danes naraslo od enega na šest; vodja, trije pomočniki in dva vajenca. Najbolj občutijo pomanjkanje težkega kladiva, zato so se obvezali, da bodo delali tedensko vsak po pet udarniških ur za napravo tega.

Ti kovači — kladivarji novega časa, so s svojim delom pokazali in dokazali, da bodo delali za skupnost. Pri okovanju kmečkega voza delajo za tisoč lir ceneje kot drugi privatniki, noya sekira stane pri njih 360 lir, par črtal za plug izdelajo za 350 lir, medtem ko stanejo druge 500 lir, konja podkujejo za 250 do 300 lir, privatniki pa računajo 500 lir.

Vprašali smo tovariša Močnika, koliko bi rabil za opremljenje delavnice, pa je odgovoril, da najmanj en milijon. Ve, da danes za enkrat še ni mogoče, zato pa bodo v njegovi delavnici skušali s pridnostjo in vztrajnostjo pridobiti ta milijon, nekaj danes nekaj jutri.

20. OKTOBRA 1946 SE JE PRIČELO NOGOMETNO
PRVENSTVO JULIJSKE KRAJINE

V nedeljo se je pričelo nogometno prvenstvo Julijske krajine, kjer sodelujejo tudi fizikulturno društvo Postojna, fizikulturno društvo Ajdovščina in fizikulturno društvo Izola iz Vzhodno-primorskega okrožja.

Ostala fizikulturna društva iz Julijske krajine, ki sodelujejo v tem tekmovalstvu so: Gaslini, Tovarna strojev, Ronchi, Muje, Montebelo, Ponzianina, društva Trst, Pulj, Raša, Graška, Servolana, Krmini, Gorica in Tržič.

PRVENSTVO SLOVENIJE V TEKU ČEZ DRN IN STRN

V nedeljo dne 20. oktobra se je vršilo v Novem mestu prvenstvo v teku čez drn in strn, ki sta se ga udeležila poleg fizikulturnih društev iz Slovenije tudi Fizikulturno društvo iz Postojne, ter F. D. Rudar iz Idrije. Tekmovalci, ki so zastopali Vzhodno-primorsko okrožje, so dosegli zelo lepe rezultate, za kar jim je izrekel okrožni fizikulturni odbor priznanje.

V nedeljo je bila odigrana v Postojni tekma med F. D. Postojno in Ponzianino, ki se je končala z zmago Ponzianine z rezultatom 5:3.

V nedeljo dne 27. oktobra igra F. D. Postojna prvenstveno tekmo v Tržiču; fizikulturno društvo Ajdovščina pa igra prvenstveno tekmo v Raši. Fizikulturno društvo Ajdovščina odpotuje v Rašo v soboto dne 26. oktobra in sprejme še nekaj potnikov, ki bi šli v Rašo na izlet. Odhod na Titovem trgu v soboto ob 14. uri, cena tja in nazaj 300 lir.

Rezultati tekmovalcev so bili naslednji:

Mladinci na 1200 m dolgi progi: II. mesto Tratnik Slavko, F. D. Idrija.

Članice na 900 m dolgi progi: IV. mesto Permozer Lavra, F. D. Postojna.

Mladinke na 600 m dolgi progi: IV. mesto Premru Marija, F. D. Postojna.

Življenje naše mladine na mladinski progi

Na V. plenarnem sestanku so bile pred mladino postavljene tri glavne naloge: 1. učiti se, 2. gojiti fizkulturo (tekmovanje za ZREN) in 3. udeleževati se dela pri obnovi naše domovine. Poglejmo, kako izpolnjujejo te naloge naši mladinci in mladinke na mladinski progi.

Ideološka izgradnja je v brigadnem štabu in v četah razdeljena po sektorjih. Najvažnejši je kulturno-prosvetni sektor, kamor spadajo vse kulturne prireditve, stenčar in dopisništvo. Vsako nedeljo se sestane kulturno-prosvetna komisija brigade, iz tega sestanka potem posamezni člani prenašajo naloge v čete. Študij se vrši vsak dan od 3. do 4. ure popoldne. Poleg politične literature, od katere največ predelavajo komsomolske brošure, se učijo tudi cirilico in srbohrvaščino, kot učni predmet imajo tudi matematiko, pravoslovje in strokovna predavanja. V čitalnih kroških največ predelavajo tekoče dogodke, kaj govore na mirovni konferenci, sploh politični položaj doma in po svetu. S posebnim zanimanjem sledijo mladinci naših brigad predavanjem, ki jih imajo člani glavnega štaba mladinske proge. Ti predavajo o zgodovini Slovanov, o znanosti, o razvoju človeštva, o socialnem in nacionalnem vprašanju, o literarnih delih Prešerna-Cankarja itd. Da mladinci in mladinke vsakovrstna predavanja tudi razumejo, priča živahna diskusija, katere se udeležujejo tovariši in tovarišice po vsakem predavanju. Prav prijetni so tudi zabavni večeri. Ena izmed brigad naredi kratek program, na katero prireditve povabijo tudi ostale brigade. Po prireditvi navadno brigada s povabljenimi brigadami zapleše kolo. Roko v roki plešejo okrog ognjev danski mladinci, švicarske mladinke, grška delovna brigada, mladinci in mladinke iz Makedonije in iz Julijske krajine. Čuvajmo neomajno brat-

stvo in enotnost med seboj, pravijo mladinci in mladinke.

Fizkultura je med mladino — med graditelji proge Brčko-Banoviči našla velik odmev. Vsaka brigada, razen pokretnih, ima stalno nogometno igrišče, odbojko in košarko. Vsako jutro po vstajanju imajo mladinci in mladinke razgibalne vaje »zarjatk«, trikrat na teden pa je po eno uro obvezna fizkultura. Toda ta fizkultura ne ostaja mrtva točka, mnogokrat se zbere nekaj brigad skupaj in napove drugim brigadam tekmo v nogometu ali odbojki. Naši brigadi sta dosedaj igrali že dve tekmi v nogometu in štiri tekme v košarki. Pri dveh tekmah v košarki sta bili naši brigadi zmagovalki. Zakaj poleg dela naše brigade tekmujejo še v fizkulturi? V zdravem telesu se razvija zdrava misel. Naša nova Jugoslavija rabi zdravih in naprednih ljudi. Naša slavna JA mora postati nepremagljiva armada, zato rabi fizično in duševno zdrave ljudi.

Pred naši brigadi se v Brčko-Banoviči postavljajo velike in častne naloge. Naši brigadi, brigada Rudija Mahnič-Brinkina, in soška brigada, sta postavljeni na najodgovornejše mesto pri gradnji proge, na polaganje »koloseka«. Takoj ko sta prišli brigadi na mesto, je Brkinčeva brigada odšla na polaganje koloseka, soška pa takoj za njo zavrtavala na zavijanju tirbonov. Pri delu se je Brkinčeva brigada pokazala posebno dobro in to specialno in kvantitativno, zato je bila od glavnega štaba omladinskih delovnih brigad pohvaljena. 9. septembra sta brigadi začeli z delom in do 5. oktobra zgotovili že 20 km proge. Pričeli sta pri postaji Spionica, šli mimo štirih postaj, in po najnovejših vestih je največji predor Majevica že izgotovljen.

Dasiravno delo ni lahko, amepak naporno in težko, je mladina vedno novo delo vzljubila, da se z velikim veseljem in z lahko odpravi na delo

podnevi ali ponoči. In kar opazujejo z največjim veseljem, je to, da se na mladinski progi usposablja novi strokovnjaki. Za novo delo na progo Brčko-Banoviči, ki se bo naprej gradila do Sarajeva, se že iz delovnih brigad samih javljajo mladinci, ki se čutijo dovolj sposobne, da bodo pri nadaljnjem delu delali kot strokovnjaki.

Brez dvoma pa je bil najlepši dogodek na progi, ko je delovne brigade obiskal naš ljubljani maršal Tito. Maršal Tito se je peljal na progi mimo posameznih brigad, v začetku se ni njevalj dalj časa zadržal. Ko so brigade zvedele, da se bo maršal sigurno ustavil na sektorju, kjer delajo mladinske brigade JK, so vse pritekale na ta sektor. Maršal Tito se je res ustavil na sektorju, kjer so delale naše brigade, in vprašal, če tukaj delata brigadi iz Julijske krajine. Mladinci in mladinke so tovariša maršala za odgovor obstopili in ga hrupno pozdravljali, da se ni mogel ganiti niti za korak naprej. Maršal Tito je mladini z veseljem oddajal v jim tovariško stiskal roke. Soška in Brkinčeva brigada sta organizirali veliko manifestacijo s številnimi zastavami in transparenti in pozdravljali Tita. Zvečer je imel maršal Tito v Rapatnici govor, ki so mu prisostvovalle vse brigade. Vladala je grobna tišina, ko pa je Tito omenil Julijsko Krajino, je močan klic pretrgal tišino: »Tito!« je vzkliknila neka tovarišica, nato pa so vse brigade odgovorile: »Primorska Te kliče!«. Dolgotrajno vzklikanje in ploskanje, ki se je iz tega razvilo, se nikakor ni hotelo poleči. Po govoru je Tito izrazil željo, da bi mu primorski brigadi zapeli kakšno slovensko pesem. Brigadi sta mu ustregli in mu zapeli »Le naprej!« in »Bazovico«. Ostale brigade pa so popolnoma obkolile maršala Tita, tako da nikakor ni mogel priti iz živega obroča delovne mladine.

»Ko sem stisnila našemu ljubljenu maršalu roko, sem bila najsrečnejša, ta trenutek mi bo ostal v večnem spominu,« tako je dejala neka tovarišica iz Brkinčeve brigade.

Idričani pozdravljajo Tita v Postojni

Tudi naše mesto je minuli torek v dopoldanskih urah oživel. Od ust do ust je šla vesela novica: Naš vodja, tovariš Tito, pride s svojimi visokimi gosti, najvišjimi predstavniki bratske Poljske, v Postojno! Marsikateri, ko je zvedel o tej veseli novici, je takoj poiskal prostor na vozilih. Navzlic slabemu vremenu je šlo iz Idrije okrog tri sto ljudi k sprejemu tov. Tita in vseh ostalih visokih gostov. Tudi člani rudarske godbe so sodelovali pri sprejemu.

Končno smo doživeli tisti naš srečni in veseli trenutek, po čemer smo za časa borbe hrepeli — stal je pred našimi očmi veliki sin herojskega naroda, naš ljubljani Tito, kateri nam je v preprostih besedah pojasnil odločno borbo, ki jo je vršila jugoslovanska delegacija

s tov. Edvardom Kardeljem na čelu. Slišali smo ob tej priliki goreče vzkliče tisočglave množice: »Tito, Primorska te kliče!«.

Z velikim zanimanjem mje sledilo ljudstvo govoru gospoda predsednika Poljske republike, kateri je bil večkrat prekinjen z ovacijami bratskemu poljskemu narodu.

Opazili smo, da je bilo od ganjenosti marsikatero oko solzno, kajti spoznali smo tisto veliko razliko med nastopom resničnih in ljudskih voditeljev in nastopom fašističnih nasilnikov, kateri so znali samo groziti. Z veselimi obrazi smo se vračali, ker se nam je izpolnila iskrena želja, da smo pozdravili v svoji sred našega iskrenega sejavca ljubezni med vsemi narodi.

Fr. O.

VIPAVSKA MLADINA IN NJENE DELOVNE ČETE

Pred kratkim se je združilo 22 mladincev iz Gaberja na Vipavskem v 5. četo 1. Vipavske mladinske brigade ljudem pri obnovi.

Blaza Marušiča.

Zavedna požrtvovalna mladina, ki se je že med osvobodilno borbo udeleževala v vojski ali na terenu, je prišla do spoznanja, da je treba pomagati v kratkem smo organizirali četo, ki je šla takoj na delo. Tekmujemo z Braniško četo, ki dela v Predmeji.

Dne 10. oktobra je prišla naša četa v prijazno vasico Ranje pri Stjaku, ki je bila požgana od fašistov že 16. maja 1945.

Štab naše čete je takole sestavljen: komandir, namestnik komandirja, trije vodniki, intendant, bolničar, dopisnik in urednik stenčasa.

Zjutraj ob 6. uri je vstajanje, nato sledi pozdrav zastavi s petjem narodne himne. Ob 7. uri gre prvi vod na delo in dela do 12. ure; od 13. do 17. ure dela drugi vod. Med prostim časom so politične, ideološke in študijske ure. Po končanem delu in večerji si naša mladina zagode in zapoje.

Tudi mladina iz Raven, Stjaka in bližnjih vasi nam požrtvovalno stoji ob strani. Skrbni za kuhinjo, za kruh, mleko in razne druge potrebščine; dalje nam odnaša in prinaša pošto. Skratka prevzela je naše vse, da lahko nemoteno in neovirano opravljamo svoje delo.

V nedeljo, 15. oktobra je več mla-

dincev prišlo k nam na Ravne in je z nami delalo pri čiščenju ruševin in drugih del.

Ivan Bratina

POMLAD ALI JESEN?

Na dvorišču hiše št. 8 v Hrastju je drevo divjega kostanja že drugič vzvevalo. Zanimiv pojav za potnika, ko drugje odpada listje in se drevje pripravlja na zimski počitek, se tu najde izjema, ki hoče prekršiti vse zakone narave. Vse cvete kljub temu, da je prva slana že požgala po vrhovih vse poletno cvetje razen krizantem. Nič čudnega, Tavčarjeva povest »Cvete v jeseni« je tudi nastala, ko je imel avtor že sive lase... a se je še čutil mladega. Pomlad v jeseni — tudi to je življenje — v svojem posebnem razvoju.

FIZKULTURA ŽELEZNIČARJEV

V nedeljo se je fizkulturna skupina železničarjev v St. Petru na Krasu srečala na nogometnem igrišču z mladino iz St. Petra. Potek igre je pokazal, da železničarji nadkriljujejo mladino. Pri vseh igralcih se je pokazala neizvežbanost in pomanjkanje treniranja. Nastop je bil v glavnem priprava za srečanje z moštvo naše vojske, ki bo v kratkem na istem igrišču.

Borba je bila zelo živahna, srečala sta se dva enako močna nasprotnika, od katerih nobeden ni hotel kloniti. Rezultat je 7:4 v korist železničarjev.

★ ★ ★

O P O Z O R I L O !

Pokrajinski zavod za socialno zavarovanje in upokojevcem, da so zneski rentvanje v Kopru sporoča svojim rentin in pokojnin spremenjeni in se bodo izplačevali v sledečih višinah:

Minimalne rente iz nezgodnega zavarovanja:

1. Za upravičence do osebnih rent z zmanjšano sposobnostjo:			
a)	nad 10 ⁰ / ₀	do viševši 20 ⁰ / ₀	325 lir
b)	» 20 ⁰ / ₀	» » » 33,30 ⁰ / ₀	650 »
c)	» 33,30 ⁰ / ₀	» » » 50 ⁰ / ₀	1325 »
d)	» 50 ⁰ / ₀	» » » 60 ⁰ / ₀	1650 »
e)	» 60 ⁰ / ₀	» » » 80 ⁰ / ₀	2325 »
f)	» 80 ⁰ / ₀	» » » 100 ⁰ / ₀	3000 »
g)	» 100 ⁰ / ₀	» » » »	4000 »

2. Za upravičence do vdovskih (vdove in vdovci), roditeljskih, sorodniških in otroških rent:

a) za vdovo (vdovca) roditelje in sorodnike	1500 lir
b) za vsakega otroka	600 »
c) za prvo siroto	1500 »
d) za vsako nadaljnjo siroto	600 »

Mesečne rente vseh upravičencev skupaj ne smejo presgati 100%ne rente ponesrečenega zavarovanca.

Minimalne pokojnine iz zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti (pokojninsko zavarovanje) znašajo mesečno:

1. za upravičence do osebnih pokojnin:

a) za onemoglost	2325 lir
b) za starost	3000 »

2. Za upravičence do vdovskih (vdove in vdovci), roditeljskih, sorodniških in otroških pokojnin:

a) za vdovo (vdovca) ali sorodnika	1500 lir
b) za vsakega otroka	600 »
c) za prvo siroto	1500 »
d) za vsako nadaljnjo siroto	600 »

Mesečne pokojnine vseh upravičencev skupaj ne smejo presežati zneska pokojnine umrlega zavarovanca ali njegove pravice do pokojnine.

Rente in pokojnine v gornjih zneskih veljajo od 1. julija 1946 dalje in se bodo razlike zaračunale pri prvem izplačilu. Pokrajinski zavod za socialno zavarovanje v Kopru.

VAŽNO ZA DELODAJALCE

Razmere se izboljšujejo na vseh področjih, medtem tudi v denarnem prometu. Za območje cone B otvorila čemeta. Uprava JA, poštna direkcija na kovni promet, da s tem olajša interesentom vplačevanje kakor tudi izplačevanje. Pokrajinski zavod za socialno zavarovanje v Kopru se je takoj poslužil te ugodnosti. Zato bodo pri prihodnjih rednih plačilnih nalogih, ki jih bo Zavod odposlal, že priložene poštne položnice. Delodajalci se naprošajo, da odpadajoče zneske vplačajo na pošti le s temi položnicami. Oni pa, ki imajo tekoče račune pri Gospodarski banki, naj se nadalje vplačujejo pri tej.

Rentniki in upokojevcem, ki so do sedaj prejemali rente iz pokojnine osebn pri Zavodu za socialno zavarovanje v Ajdovščini, bodo od sedaj vsi brez izjeme prejemali te na svojih pristojnih poštah uradih, in to prve dni v mesecu.

P. Z. S. Z.

Poslovalnica - Ajdovščina

OBJAVE

Izgubil sem osebno izkaznico na ime Segulin Franc, Slivje št. 23, okr. Herpelje-Kozina, izdana od okraja Herpelje-Kozina v letu 1946, in jo s tem preključujem za neveljavno.

Tov. Miška Jožef iz Erzolja št. 23 je izgubil osebno izkaznico št. 3216, izdano od odseka za notranje zadeve za vipavski okraj, in s tem preključuje za neveljavno.

Dne 19. 8. 1946 sem izgubil osebno izkaznico na ime Česnik Maks, rojen 12. 10. 1920 v Zagorju št. 51 in tam bivajoč. Štev. osebne izkaznice je 209. Od tega dne jo proglašam za neveljavno.

Tov. Premru Mariji, roj. 20. oktobra 1946 v Vipavi, je bila ukradena denarnica z osebno izkaznico vred. štev. osebne izkaznice je bila 234. S tem proglašam izkaznico za neveljavno.

VRNILI SE BOMO RES PRAVI IN DISCIPLINIRANI MLADINCI

Dragi naši mladinci in mladinke! Spominjajoč se vedno na vas, vam pošiljam z Mladinske proge iskrene pozdrave, obenem vam sporočamo, da smo vsi pri najboljšem zdravju.

Nad vse smo srečni, da smo tudi mi deležni delati in graditi Mladinsko progo, ki bo v korist in ponos celi Jugoslaviji, posebno pa nam, primorskemu ljudstvu, ki s tem pokažemo vsemu svetu, da za nas ni mesta nikjer drugje kakor v Titovi Jugoslaviji.

Iz srca bi želeli, da bi tudi vi ostali mladinci in mladinke prisostvovali temu delu, ki je posebno za nas Primorce ve-

likansko politično pomembno.

Pri odhodu iz Tolmina si nismo predstavljali tega navdušenja, ki ga danes doživljamo. Vsega imamo — dela, študija in zabave in to najlepše razporejeno in disciplinirano. Kakor smo obljubili v Postojni, predno smo prekoračili staro mejo, da se bomo vrtnili res pravi in disciplinirani mladinci, isto obljubljamo tudi vam, da bomo res taki, da bomo v ponos ne samo našemu sončnemu Tolminu, ampak celi naši krasni Primorski, v kateri stoji Trsa, ki se zanj bijemo že stoletja. Zato!minci.

DELALI BOMO POŽRTVOVALNO IN VZTRAJNO

Tovariši in tovarišice!

Mladina VI. Soške brigade vam pošilja mnogo pozdravov iz Bosanskih krajev. Ne bomo obširno opisovali življenja in dela, ki vlada na tej progi. Živimo v tovariških odnosih, kolektivno ter skupni zabavi in fizičnemu delu v medsebojni pomoči. Na tej progi se iz dneva v dan utrjuje bratstvo in edinstvo mladine narodov Jugoslavije.

Nepozaben nam bo ostal 26. september 1946, kateri nas bo spominjal na obisk maršala Tita. Maršal Tito je obiskal II. sekcijo, kjer dela mnogo mladine iz Primorske. Ko smo zagledali našega ljubljene maršala Tita, vam ne moremo opisati, kakšno veselje je zavladalo. En sam vzklik je iz vseh nas: »Tito, Primorska te kliče!«. Življenje dimo. Trsta ne damo. Maršal Tito nas je tako lju-

beznivo pozdravil in s svojimi lepimi pogledi božal sinove sončne Primorske. — Imel je kratek govor. V tem govoru nam ni prikrival težkoče, katere stojijo pred nami. Ob zaključku govora nam je rekel: »Mladinci! Ko boste odhajali na svoje domove, nesite med mladino, predvsem med ono, ki stoji še danes ob strani, vaš elan dela, vztrajnost in požrtvovalnost, katero ste pokazali na tej Mladinski progi.«

Tovariši in tovarišice! Maršalu Titu obljubljamo, da bomo delali, kolikor časa bo potrebno ter dokazali z našim vztrajnim delom v imenu primorskega ljudstva naše zahteve po priključitvi k materi Jugoslaviji.

Živel naš genialni vodja maršal Tito! Živelo bratstvo in edinstvo narodov Jugoslavije!

PRAZNIK VIPAVSKE MLADINE

20. oktober je bil praznik vipavske mladine. Kljub slabemu vremenu se je v Ajdovščini zbralo nad 40 mladine iz vsega vipavskega okraja, da pregleda delo prvega meseca tekmovanja. Med ostalo mladino smo videli tudi mladino iz naše I. Vipavske mladinske delovne brigade »Blaza Marušiča«, katera dela že 14 dni v najbolj porušeni vseh na šega okraja, v vaseh, katere so vse žrtvovala za osvoboditev našega naroda, za osvoboditev delovnega ljudstva.

Po sklepu okrajnega plenuma ZAMJK bi moral najboljši aktiv kmečke mladine, delavske mladine in najboljši pionirski odred dobiti prehodno zastavico. Tega se je naša mladina temeljito zavedala, kajti lahko rečemo, da je tekmovanje zajelo slehernega mladince.

Skupno je mladina naredila 30.568 delovnih ur v skupni vrednosti 1.355.980 lir. Razen tega je mladina naredila nabiralno akcijo in nabrala za 14.122 lir raznega živega za delovne čete in 19.000 lir za mladinske delovne čete.

Kot najboljši aktiv kmečke mladine je dobil prehodno zastavico aktiv Gornja Branica, mladina v tej vasi je organizirala dve delovni četi, katerih prva je delala na udarniskem delu na Predmeji 14 dni. Druga pa je delala doma

in naredila 430 delovnih ur. Žraven tega pa je mladini uspelo zaktivizirati vas tako, da skoraj ni bilo vaščana, ki bi ne šel na udarniško delo.

Kot najboljši aktiv delavske mladine je prav gotovo aktiv iz Pokrajinskega avtopodjetja, ki šteje skupno 28 mladincev, kateri so naredili 549 prostovoljnih ur. Po lastni iniciativi so organizirali medsebojno tekmovanje in prehodno zastavico, katero nosi sedaj najboljši mladinec v tovarni. Tudi pri učenju se trudijo, da bi dosegli potrebno višino.

Najboljši pionirski odred pa imajo pionirji v Selu. Sami so si organizirali nabiralno akcijo in nabrali 930 lir, s katerimi so kupili sipe za šolo. Tudi istočito imajo radi, kajti redno čistijo šolo in šolsko poslopje. Samo dne 15. septembra so naredili za začetek tekmovanja 183 delovnih ur.

Ta dva mladinska aktiva in pionirski odred so dobili prehodne zastavice. Razen tega pa so dobile vasi Podraga in Gaberja za nagrade knjigo. Te vasi so resni tekmovalci zmagovalcev v prvem mesecu tekmovanja, kajti mladinci so se zrekli, da prihodnji mesec mora prehodna zastavica biti njih in da je potem ne dajo več iz rok.

Birska Ivanka.

Delovna četa iz Gornje Branice je dovršila apnenico na Predmeji.

Gregorčičeva proslava srednješolske mladine v Idriji

Dijaki srednje šole so priredili šolsko proslavo 102. obletnice rojstva največjega primorskega pesnika Simona Gregorčiča. Tovarišica tajnica šolske mladine je otvorila proslavo, nakar so dijaki zapeli »Naprej zastava slave«.

Za uvod proslave je tov. Jan Radovan na kratko orisal s trnjem posuto življenjsko pot našega pesnika. Samo v glavnem se je dotaknil biografskih podatkov, zato pa nam je lepo osvetlil Gregorčičovo brezmejno ljubezen do slovenskega ljudstva, do materinega jezika in vsega slovanstva. Dolžnosti, ki jih je imel kot pesnik do svojega naroda, je izpolnjeval pred dolžnostmi, ki so izvirale iz njegovega življenjskega poklica. Dasi je bil nežen, lirčna duša, vendar je vztrajal na tem stališču kljub brezobzirnim napadom svojih predstojnikov.

Nato so sledile deklamacije »Naša zvezda«, »Pastir«, »Soči«, »V pepelnici noči« in dueta »Veseli pastir« ter »Njega ni«.

Slavnost se je zaključila s himno »Hej Slovani«.

Proslavo so dijaki priredili popolnoma samostojno, program izbrali in nastudirali sami ter presentirali svoje tovariše-profesorje zadnje dopolnje z vabilom na proslavo. Ferdo Vidmar.

Kdor še ni poravnal naročnine, naj to stori čimprej!